

Helsinki

Tietotilinpäätös 2022

Sisällys

1. Tietosuojavastaavan katsaus	3	6. Tietopyynnöt sosiaali- ja terveystoimialalta ja Työterveysliikelaitoksesta	17
2. Tietotilinpäätöksen tarkoitus.....	3	7. Selosteet käsittelytoimista	18
3. Tietosuoja-asioiden vastuunjako		8. Tietoturva	22
Helsingin kaupungilla.....	4	8.1. Tietoturvaa koskevat vastuut toimialalla/ virastossa/liikelaitoksessa	22
3.1 Kaupunginhallitus	4	8.2. Tietojärjestelmien käyttökatkot.....	25
3.2 Tietosuojavastaava	4	9. Tietosuoja koskevat vaikutustenarvioinnit	26
3.3 Tietosuojatiimi.....	4	10. Käsiteltävät henkilötiedot	28
3.4 Tietosuojatyöryhmä	4	10.1. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	28
3.5 Tietosuoja koskevat vastuut toimialaloilla, virastoissa ja liikelaitoksissa	4	10.2. Henkilötietojen luovutukset	29
4. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen tietosuoja-asetuksen mukaan.....	8	11. Sopimukset ja hankinnat.....	32
4.1 Rekisteröityjen informointi	8	12. Koulutukset ja ohjeistus.....	33
4.2 Rekisteriselosteet.....	8	12.1. Henkilötietojen käsittelyä koskevat koulutukset.....	33
4.3 Rekisteröidyn oikeuksiin liittyvät pyynnot	9	12.2. Henkilötietojen käsittelyä koskeva ohjeistus	34
4.3.1 Oikeus saada pääsy tietoihin, tarkastuspyynnot	10	13. Henkilötietojen tietoturvaloukkaukset.....	37
4.3.2 Oikeus tietojen oikaisemiseen, oikaisupyynnot.....	11	14. Valvontaviranomaisten selvitys- ja tietopyynnot	39
4.3.3 Oikeus tietojen poistamiseen, poistopyynnot.....	12	15. Tietosuojatyössä havaitut ongelmakohdat, kehittämistarpeet ja onnistumiset.....	40
4.3.4 Oikeus henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseen	13	15.1. Ongelmakohdat.....	40
4.3.5 Oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä.....	14	15.2. Kehittämistarpeet.....	42
4.3.6 Oikeus riitauttaa automaattinen yksittäispäätös	15	15.3. Onnistumiset.....	44
5. Julkisuuslain mukaiset tietopyynnot	16		

Julkaisija: Helsingin kaupunginkanslia, Helsinki 2023

Taitto: Innocorp Oy

Helsingin kaupungin tietotilinpäätös 2022

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisu 2023:16
ISBN 978-952-386-267-8 (pdf)

Sarjan ISSN:t

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2323-8135 (verkkójulkaisu)

1. Tietosuojavastaavan katsaus

Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Rekisteröidyllä tarkoitetaan jokaista meistä, jonka henkilötietoja kerätään, pidetään hallussa tai käsitellään.

Aloitin tehtävässäni Helsingin kaupungin tietosuojavastaavana marraskuussa 2022. Tilastojen mukaan Helsingin kaupungin vuoden 2022 tietosuojatyö oli hyvin samakaltaista kuin aiempina vuosina; kasvavassa määrin haasteellisia tietosuojajuridisia tilanteita ratkaistavaksi, kuntalaisten yhteydenottoja, tietoturvaloukkausten selvittämistä ja vaikutustenarviointien tekemistä.

Helsingin kaupungilla tieto on suojassa. Haasteemme tietosuojatyössä on kehittyä tietosuojaosaamisessamme niin, että suojattu tieto myös liikkuu. Siitähän EU:n yleisen tietosuoja-asetuksessa on myös kyse. Henkilötietojen liik-

kumisesta siten, että asetuksen edellyttämä suoja säilyy. Tavoitteenamme on nähdä tietosuojatyön työkalut tiedon liikkumisen mahdollistajana, ei rajoitteena.

Tietosuojatyömme kaipaa uudistusta, digitaalisia työkaluja, kevyempiä toimintamalleja, reippaasti kouluttautumista ja osaamisen jakamista kaupunkitasoisesti. Tämä työ on jo aloitettu. Vuonna 2023 tarkastelemme rekisteröidyn informointia tasolle, jota asetus edellyttää. Tavoitteenamme on olla hyvä ja osaava yhteistyökumppani hankkeissa, joihin sovellamme tietosuojalainsäädäntöä. Helsingin kaupunkistrategian 2021–2025 toteutumisen tukeminen muodostaa arvokkaan raamin työllemme.

Tiina Kangas

tietosuojavastaava, varatuomari, CIPP/E

2. Tietotilinpäätöksen tarkoitus

Tietotilinpäätös on keskeinen osa tietosuojan toteutumisen seuranta ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679, jäljempänä tietosuoja-asetus) määrittelemää osoitusvelvollisuutta (5 artikla). Osoitusvelvollisuus tarkoittaa sitä, että organisaation pitää pystyä osoittamaan noudattavansa tietosuoja-asetusta henkilötietojen käsittelyssä sekä toteuttavansa tietosuojaperiaatteita myös käytännössä.

Osoitusvelvollisuuden toteuttaminen edellyttää, että henkilötietojen käsittelyyn liittyvät prosessit ja tietosuojaperiaatteiden käytännön toteuttaminen dokumentoidaan. Tietotilinpäätös on osa tätä dokumentointia: se koostaa yhteen, mitä Helsingin kaupungilla on käytännössä tehty tietosuojan toteuttamiseksi.

Osoitusvelvollisuuden toteuttamisen lisäksi tietotilinpäätös antaa tietosuojan tilannekuvan ja toimii tietosuojatyön kehittämisen välineenä.

Tällä tietotilinpäätöksellä osoitetaan, miten tietosuoja ja tietoturva ovat toteutuneet Helsingin kaupungin toiminnassa aikavälillä 1.1.–31.12.2022. Dokumentti on laadittu yhteistyössä toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tietosuojan ja tietoturvan vastuuhenkilöiden sekä kaupungin tietosuojavastaavan ja tietosuojatiimin kesken.

3. Tietosuoja-asioiden vastuunjako Helsingin kaupungilla

Tietosuoja-asioiden vastuunjako on määritelty kaupungin tietosuojalinjauksissa.

3.1 Kaupunginhallitus

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 5-kohdan mukaisesti kaupunginhallitus vastaa siitä, että kaupunki täyttää tietosuojalainsäädännön velvoitteet ja valvoo niiden toteutumista.

3.2 Tietosuojavastaava

Tietosuoja-asetus velvoittaa kaikkia julkishallintoon kuuluvia organisaatioita nimittämään tietosuojavastaavan. Tietosuojavastaavan tehtäviin kuuluu organisaation neuvonta ja ohjaus kaikissa tietosuojakysymyksissä, tietosuoja-asetuksen noudattamisen valvonta mukaan lukien tähän liittyvät tarkastukset, yhteistyö valvontaviranomaisen kanssa ja rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisen tukeminen. Helsingin kaupungin tietosuojavastaava ottaa virkaan kaupunginhallitus. Hallinnollisesti tietosuojavastaava sijoittuu kaupunginkanslian hallinto-osastolle. Tietosuojavastaavan asema ja tehtävät määräytyvät suoraan tietosuoja-asetuksen 38 ja 39 artiklojen nojalla. Tietosuojavastaava raportoi suoraan kaupungin ylimmälle johdolle, ja hänen asemansa kaupunkiorganisaatiossa on autonominen ja riippumaton.

3.3 Tietosuojatiimi

Tietosuojavastaavalla on apunaan tietosuojatiimi. Siihen kuuluvat apulaistietosuojavastaava, joka avustaa tietosuojavastaavaa tämän tehtävissä ja toimii tietosuojavastaavan sijaisena, sekä kaksi tietosuojan asiantuntijaa.

3.4 Tietosuojatyöryhmä

Kaupungilla on kansliapäällikön asettama tietosuojatyöryhmä, jonka tehtävänä on valmistella kaupungin tietosuoja koskevaa ohjeistusta ja sisäisiä menettelyjä tietosuojan toteuttamiseksi sekä sen osoittamiseksi, että tietosuoja toteutuu kaupungin toiminnassa. Työryhmän tehtävänä on myös koordinoida kaupungin tietosujakäytäntöjen yhtenäisyyttä, huolehtia siitä, että kaupun-

gin henkilöstölle järjestetään riittävästi koulutusta tietosuoja-asioissa sekä ohjeistaa, linjata, seurata ja kehittää tietosuojatyötä kaupungilla. Tietosuojavastaava toimii tietosuojatyöryhmän puheenjohtajana.

Tietosuojatyöryhmällä on kaksi alatyöryhmää: sopimusten alatyöryhmä ja tietosuojan vaikutustenarvioinnin alatyöryhmä.

3.5 Tietosuoja koskevat vastuut toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten johdolla on vastuu toiminnan lainmukaisuudesta henkilötietojen käsitteilyssä.

Kuhunkin toimialaan, virastoon ja liikelaitokseen on nimetty tietosuojan vastuuhenkilö, joka toimii yhteyshenkilönä oman organisaationsa ja tietosuojavastaavan välillä, osallistuu tietosuojatyöryhmän toimintaan ja viestii omassa organisaatiossaan tietosuojatyöryhmässä käsitellyistä asioista sekä tarvittaessa muista tietosuojaan liittyvistä asioista, opastaa ja neuvoo sekä tarvittaessa kouluttaa omaa organisaatiotaan tietosuoja-asioissa, osallistuu organisaationsa tietosuojan vaikutustenarviointeihin ja uusien tietojärjestelmien hankintoihin, mikäli tietojärjestelmät käsittelevät henkilötietoja. Lisäksi tietosuojan vastuuhenkilö tekee ja päivittää oman organisaationsa rekisteriselosteet ja selosteet käsitteilytoimesta. Vastuuhenkilö ilmoittaa myös tietoonsa saamasta tietoturvaloukkauksesta tietosuojavastaavalle ja apulaistietosuojavastaavalle. Jokaisessa organisaatiossa on myös määritelty henkilötietoihin kohdistuvien tietopyyntöjen käsittelyyn liittyvät prosessit ja vastuutahot, joista tietosuojan vastuuhenkilön tulee olla selvillä.

Toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa on lisäksi oltava nimetty vastuuhenkilö myös tietoturva-asioissa. Tietosuojan vastuuhenkilön ja tietoturvasta vastaavan henkilön työtehtävät risteävät usein toisiaan, joten yhteistyön tekeminen kuuluu molempien tehtäviin.

Tietosuojavastaava ja tietosuojatiimi tapaavat kunkin toimialan, viraston ja liikelaitoksen tietosuojan ja tietoturvan vastuuhenkilöt organisaatio kerrallaan kerran syksyn ja kerran kevään aikana. Vastuuhenkilöt ottavat

halutessaan mukaansa myös muita osallistujia omasta organisaatiostaan.

Seuraavissa kappaleissa kuvataan, miten vastuut ja resursoinnit ovat toteutuneet tarkastelujakson aikana kullakin toimialalla, virastossa ja liikelaitoksessa.

Kaupunginkanslia

Kaupunginkansliassa on kaksi tietosuojan vastuuhenkilöä, joista toinen on kaupunginasiamies ja toinen lakimies. Vastuuhenkilöt sijoittuvat hallinto-osaston oikeuspalveluihin. Tietosuojan vastuuhenkilön tehtävät on määriteltävä kaupungin tietosuojalinjauksissa. Jokaisella kaupunginkanslian osastolla ja sisäisellä tarkastuksella on lisäksi nimetty 1–2 tietosuojan yhteyshenkilöä, jotka edustavat omaa osastoaan kaupunginkanslian tietosuojatyöryhmässä. Yhteyshenkilöiden tehtävänimikkeet ovat asiantuntija, viestintäsuunnittelija, johtava asiantuntija, kassapäällikkö, tutkija, johtava sisäinen tarkastaja, hankintalakimies ja erityissuunnittelija.

Kaupunginkanslian tietosuojatyöryhmän tarkoitus on huolehtia siitä, että kaupunginkanslian osastot saavat tiedon kaupungin tietosuojatyöryhmän ja tietosuojatiimin kaupunkitasoisista tietosuojan toteuttamiseen liittyvistä ohjeista ja toimenpiteistä.

Osastojen tietosuojan yhteyshenkilöt osallistuvat kanslian tietosuojatyöryhmän kokouksiin ja viestivät eteenpäin omalla osastollaan ajankohtaisista tietosuojaan liittyvistä asioista. Yhteyshenkilöt keräävät osastokohtaiset tiedot tietotilinpäätökseen.

Tietosuojaan liittyvästä vastuunjaosta ei ole kansliassa tehty päätöksiä eikä niitä ole kirjattu tehtäväkuviin. Tietosuojan vastuuhenkilöille ei ole määriteltävä täsmällistä, tietosuojatyöhön käytettävissä olevaa työaika. Tietosuojan vastuuhenkilön tietosuojaan käytettävissä oleva työaika riippuu kokonaistilanteesta. Keskimäärin kanslian tietosuojatyöhön käytettävä työaika on ollut noin 2 henkilötyövuotta. Suurin osa tietosuojan vastuuhenkilöiden työajasta kuuluu tietosuojan vaikutustenarviointeihin eikä kehittämiselle ja kouluttamiselle jää aikaa.

Osastojen tietosuojan yhteyshenkilöille ei ole määriteltävä tietosuoja-asioihin käytettävissä olevaa työaika eikä sijaisia. Vuoden 2022 aikana vastuuta muutettiin siten, että tietosuojan vastuuhenkilönä työskenteli jonkin aikaa kolme henkilöä ja varahenkilön tehtävä poistettiin. Kun yksi vastuuhenkilöistä siirtyi pois kaupungin palveluksesta, jäi vastuuhenkilöitä kaksi.

Kaupunginhallitus on siirtänyt toimivaltaa kaupunginkanslian viranhaltijoille henkilörekistereitä koskevissa asioissa (Kaupunginhallitus 7.3.2022, § 182).

Sosiaali- ja terveystoimiala

Sosiaali- ja terveystoimialalla on kolme tietosuojalaki miestä, joiden pääasiallisena työtehtävänä on tietosuojaan liittyvä tehtävät. Tietosuojalakimiehet toimivat tietosuojan vastuuhenkilöinä. Sopimuksiin ja hankintoihin liittyviä tietosuojaliitännäisiä asioita on käsitelty yhteistyössä toimialan sopimus- ja hankintalakimiesten kanssa. Toimialalla on vuoden 2022 tammikuussa aloittanut tietosuojan erityissuunnittelija, joka vastaa toimialan tietoturvaloukkauksilmoitusten käsittelystä. Toimialan tietosuojalakimiehet osallistuvat asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotin tietotuojaatyöryhmän kokouksiin. Tietosuojalakimiesten tehtäväkuviin ei ole kirjattu vastuuta tietosuojatehtävistä. Tietosuojatyön vastuunjaosta ei ole tehty päätöksiä toimialalla.

Tietosuojalakimiehet ovat sijaistaneet toisiaan. Pidemmät poissaolot on järjestetty siten, että joku tietosuojalakimiehistä on aina ollut paikalla. Kesälomien aikana korkeakouluharjoittelija on sijaistanut erityissuunnittelijan työtehtäviä joissain asioissa, kuten tietoturvaloukkauksen ilmoittamisessa.

Tietopyyntöjä käsitellään sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla osittain keskitetysti hallintoon sijoitetussa Tietopyynnöt-alayksikössä. Tietopyynnöt-alayksikössä on ollut runsaasti henkilöstövaihdoksia ja jonkin verran haasteita uusien henkilöiden rekrytoinnissa vuoden 2022 aikana, mikä on vaikuttanut tietopyyntöjen käsittelyn kestoon ja henkilöstön työkuormaan. Tietopyyntöjen terveydenhuollon ja sosiaalihuollon asiantuntijat sekä suunnittelija ovat vuoden jälkimmäisellä puoliskolla siirretty täysipainoisemmin asiantuntijatyöhön, mikä on mahdollistanut toiminnan kehittämisen aiempaa tehokkaammin. Tietopyyntöjen käsittelyä onkin toimialalla alettu vuoden 2022 aikana voimakkaasti kehittää muun muassa työn organisoimalla, ohjeistuksella ja prosessikuvausten, tehtävien keskittämisen ja ydintoiminnan kanssa tehtävän yhteistyön alueilla. Lisäksi alayksikköön perustettiin uusi tietopalveluassistentin vakanssi, jonka täytetään seuraavan vuoden alkupuolella.

Tietoturvaloukkaukset, vaikutustenarviointit ja sopimuksiin liittyvät tietosuoja-asiat työllistävät merkittävässä määrin tietosuojalakimiehiä. Lisäksi työntekijöiltä tulee runsaasti tietosuojaan liittyviä konsultaatiopyyntöjä. Toimialalle tulee myös paljon tietopyyntöjä ja rekisteröityjen yhteydenottoja tietopyynnöistä. Apottiin liittyvät tietosuojaongelmat, kehitysprojektit ja muut asiat ovat myös työllistäneet runsaasti tietosuojalakimiehiä. Lisäksi vireillä oleviin lakiehdotuksiin liittyvät lausunnot työllistivät tietosuojalakimiehiä alkuvuodesta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on delegoinut rekisterinpitäjän tehtävät kasvatuksen ja koulutuksen toimialan toimialajohtajalle (Kasvatus- ja koulutuslautakunta 20.11.2018, 250 §).

Toimialalla tietosuoja-asioiden hoitaminen on vastuutettu hallintopalveluiden päätöksenteon tuki -yksikköön. Toimialan tietosuojan vastuuhenkilönä on toiminut 22.12.2022 asti pääsuunnittelija. Toimialajohtajan päätöksellä 104/2022 tietosuoja-asioiden vastuuhenkilöksi on nimetty lakimies 23.12.2022 alkaen. Tietosuoja-asioiden vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimialan ja Helsingin kaupungin tietosuojavastaavan välillä, opastaa ja neuvoo toimialaa tietosuoja-asioissa, osallistuu tietosuoja-vaikutusten arviointeihin sekä uusien tietojärjestelmien hankintoihin, mikäli tietojärjestelmissä käsitellään henkilötietoja. Eri yksiköissä vastuu henkilöstön perehdyttämisestä tietosuoja-asioihin on yksiköiden esihenkilöillä.

Toimialan tietosuojan vastuuhenkilön lisäksi toimialan tietosuojatyötiimissä toimivat tietoturvapäällikkö, lakimies ja ICT-asiantuntija. Työaikaa ja henkilöitä tietosuojatyöhön on resursoitu riittävästi, paitsi tietopyyntöjen määrän räjähdysmäisen kasvun johdosta resurssit niiden käsittelyyn eivät enää loppuvuonna riittäneet. Sijaisukset hoidetaan työtiimissä.

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimialan tietosuojan vastuuhenkilöinä on toiminut vuonna 2022 kaksi lakimiestä. Toinen lakimiesten paikoista koostuu 100 %:sti tietosuojan työtehtävistä ja toisen lakimiehen työtehtävistä 40 % koostuu tietosuoja-asioista. Käytännössä osuus on ollut tätä suurempi johtuen lisääntyneestä tietosuojatyön määrän kasvusta ja tietosuojaan käytettävä kokonaistyöaika on vaihdellut kiireellisyyden mukaan. Tietosuojan vastuuhenkilöiden tehtävät on määritelty kaupungin tietosuojalinjauksissa. Tietosuojan vastuuhenkilöt sijaistavat tarvittaessa toisiaan – pidempien lomien ja poissaolojen aikana paikalla on ollut aina toinen tietosuojan vastuuhenkilöistä. Tietosuojatyöhön osallistuu lisäksi toimialan tietoturvapäällikkö.

Merkittävän osan tietosuojan vastuuhenkilöiden käytävissä olevasta työajasta vievät vaikutustenarviointiprosesseissa mukana oleminen ja niiden ohjaaminen. Lisäksi tietosuojan vastuuhenkilöt antavat yleistä neuvontaa tietosuoja-asioissa toimialalla, avustavat tutkimuksiin liittyvissä tietosuoja-asioissa ja osallistuvat tietosuojaliitännäisten asioiden läpikäyntiin yhdessä sopimus- ja hankintalakimiesten sekä projektien tuen kanssa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Tietosuoja koskevat vastuut on kirjattu seuraavissa asiakirjoissa: lautakunnan delegointipäätös rekisterinpitäjän tehtävistä 27.3.2018; toimialajohtajan päätökset 9.4.2018 ja 17.4.2018; palvelukokonaisuuksien johtajien päätökset (liikuntajohtaja 16.4., kultturijohtaja 16.4. ja 2.5.2018, hallintojohtaja 17.4.2018, nuorisoasiainjohtaja 2.5. ja 16.5.2018) sekä lakimiehen TVA (2018).

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tietosuojan vastuuhenkilönä toimii hallintopalveluiden päätöksenteon tuki -yksikössä työskentelevä lakimies. Toimialan tietosuojatyössä toimii yhteensä neljä henkilöä, jotka ovat tietosuojan vastuuhenkilön lisäksi tietoturvapäällikkö ja kaksi hallintosihteeriä. Toimialan tietosuojatyössä on varsinaisesti kaksi henkilöä; tietosuojan vastuuhenkilö ja tietoturvapäällikkö.

Lakimiehen työajasta noin 40 % on käytetty tietosuojan vastuuhenkilön tehtäviin. Tietoturvapäällikkö on toiminut tietosuojan vastuuhenkilön sijaisena. Tietoturvapäällikkö on käyttänyt arviolta 20 % työajastaan tietosuojaan liittyviin tehtäviin, kuten tietosuojan vaikutustenarviointeihin.

Tietoturvapäällikön tehtävä on aiemmin ollut täyttämättä 1.10.2021 alkaen. Osaan tietoturvapäällikön tehtävien suorittamiseen on vuokrattu asiantuntija Academic Works Oy:ltä. Paikka on täytetty 1.3.2022 alkaen.

Palvelukeskusliikelaitos (Palke)

Tietosuojatyön vastuunjaosta ei ole kuluva vuonna tehty erillispäätöksiä. Työn toteuttamiseen tarvittavat päätökset on tehty jo aiemmin.

Tietosuoja on Palvelukeskus Helsingissä osa tietoturvalisua. Tietosuojan vastuuhenkilön, turvallisuuspäällikön, ICT-päällikön, ICT-asiantuntijan ja johdon assistentin ja kehityspäällikön tehtäviin kuuluvat Palkessa tietoturvallisuuteen liittyvät tehtävät.

Palvelukeskusliikelaitoksessa (Palvelukeskus Helsingissä) tietosuojan vastuuhenkilönä toimii ICT-projektipäällikkö. Varahenkilöiksi on nimetty ICT-päällikkö ja turvallisuuspäällikkö. Tietosuojan vastuuhenkilöllä on käytävissä työaikaa tarpeen mukaisesti. Tietosuoja-asioihin ei ole sidottu tiettyä prosenttimäärää työajasta. Aikaa on ollut riittävästi. Resursointi on järjestetty niin, että tietosuojan vastuuhenkilöllä on mahdollisuus käyttää tarvittava aika tietosuojaan. Tukena toimii tietoturvallisuusryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Ryhmään kuuluu vakinaisesti 7 jäsentä. Sijaisjärjestelyt ovat riittävät Palkessa.

Tietosuojatyö liittyy läheisesti henkilöstön työkäytäntöihin ja järjestelmä- ja projektipäälliköiden kehitystyöhön. Näissä tehtävissä toteuttamista rajoittaa sekä osaaminen että ajan puute.

Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)

Talpassa ei ole tehty varsinaisia päätöksiä tietosuojaa koskevasta vastuunajosta, mutta muuten on selvää, mitä vastuita kenellekin kuuluu. Talpan tietosuojan vastuut käyvät ilmi hallintosäännöstä ja organisaation mukaisista tehtäväkuvista sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan dokumenteista.

Tietosuojan kokonaisvastuu on tietohallintopäälliköllä. Tietosuojan vastuuhenkilöitä ovat tietohallintopäällikkö ja erityissuunnittelija. Heidän varahenkilöinä toimivat suunnittelija ja integraatioasiantuntija. Tietosuojaan liittyviä tehtäviä on myös tietohallintosuunnittelijalla.

Tietopyynnöistä vastaavat suunnittelija ja tietohallintosuunnittelija, tietoturvaloukkauksista vastaavat puolestaan erityissuunnittelija ja tietohallintopäällikkö. Varahenkilönä toimii integraatioasiantuntija, joka myös vastaa tietosuojakoulutuksista. Vastuut on pääsääntöisesti kuvattu tehtäväkuvissa.

Tietosuojan vastuuhenkilöllä ja varahenkilöllä on käytävissä työaikaa tietosuojaan liittyviin tehtäviin riittävästi, mutta prosenttiosuutta kokonaistyöajasta ei ole mahdollista määrittellä, sillä se vaihtelee.

Sijaisjärjestelyt ovat riittävät tietosuojan vastuuhenkilön ja muiden tietosuojatyöhön osallistuvien osalta.

Tietoturvaloukkaukset tunnistetaan nykyisin paremmin, ja tietoturvaloukkausten määrä on pienentynyt huomattavasti edellistä vuosista.

Tietosuojan vastuuhenkilöiden tehtäväkuvissa on erikseen mainittu tietosuojaan liittyvät tehtävät. Esihenkilöt on vastuutettu infotilaisuuksissa ja intrassa. Henkilöstö vastuutetaan perehdytyksissä, henkilöstöinfoissa ja työyhteisökokouksissa. Tietosuoja-asiat kuuluvat koko henkilöstölle ja vastuuta on korostettu siten, että se ulottuu myös työajan ulkopuolelle. Salassapitovelvollisuus on kaikissa työsopimuksissa. Tietosuojaan on kiinnitetty erityisesti huomiota lisääntyneessä etätyössä.

Tietoturvaloukkauksiin ja tietopyyntöihin on käytössä riittävästi henkilöstöresursseja.

Rakentamispalveluliikelaitos

Rakentamispalveluliikelaitoksen (Staran) johtokunta on siirtänyt liikelaitoksen toimitusjohtajalle tietosuojaa ja tietoturvan järjestämistä koskevan päätösvallan 26.4.2018 (§ 69). Liikelaitoksen tietosuojan vastuuhenkilöinä toimivat hallintolakimies ja lakimies. Varahenkilöksi on kaupungin tietosuojatyöryhmälle ilmoitettu hankintalakimies.

Työaikaa tietosuojatyötehtäviin on käytävissä riittävästi.

Liikelaitoksen tietosuojan vastuissa ei ole tapahtunut muutoksia edellisvuoteen verrattuna. Vastuuhenkilöt ovat tehneet tietosuojaan liittyviä tehtäviä yhteistyössä tietohallintopäällikön ja varahenkilön kanssa. Sijaisjärjestelyt ovat olleet riittäviä ottaen huomioon muun muassa sen, että liikelaitoksen in-house-tuotannossa käytettävien erilaisten tietojärjestelmien pääasiallinen käyttötarkoitus ei ole henkilötietojen kerääminen ja sen, että Staran järjestelmissä ei käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja.

Työterveysliikelaitos

Työterveysliikelaitoksen (jäljempänä Työterveys Helsingin) tietosuojan vastuuhenkilönä on toiminut palvelupäällikkö ja varahenkilönä it-asiantuntija ja yksikönjohtaja. Asiakkaiden tietopyyntöjen käsittelystä vastaa ylilääkäri ja sopimuksiin liittyvistä tietosuoja-asioista hallintopäällikkö. Vastuut ja toimintaohjeet on kuvattu Työterveys Helsingin sähköisessä toiminnanohjausjärjestelmässä.

Tietosuojatehtävät on saatu hoidettua määräajassa.

Tietosuojan liittyvät asiat käsitellään yhteisten palveluiden kokouksessa joka kolmas viikko. Tietoturvaloukkausilmoitukset ja niistä aiheutuneet toimenpiteet käsitellään kuukausittain johtoryhmässä. Korjaavista toimenpiteistä ja muista tietosuojaan liittyvistä asioista viestitään henkilöstölle tarvittaessa viikkoviestissä, yhteisessä Teams-kanavassa sekä sähköpostilla.

Pelastuslaitos

Pelastuskomentaja on päättänyt pelastuslaitoksen tietosuojatyön vastuun. Vastuujako on kirjattu ohjeeseen Tiedonhallinnan vastuuroolit. Vastuissa ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen tietotilinpäätöskauteen verrattuna.

Pelastuslaitoksen lakimies toimii pelastuslaitoksen tietosuojan vastuuhenkilönä, joka toimii yhteyshenkilönä kaupungin tietosuojavastaavaan ja neuvoo pelastuslaitosta tietosuoja-asioissa. Varahenkilöinä toimivat tietotekniikkapalveluiden esihenkilö ja hallintopäällikkö.

Pelastuslautakunta on 8.5.2018 delegoinut toimivallan henkilörekistereitä koskevista asioista pelastuskomentajalle tai tämän määräämälle. Pelastuskomentaja on päättänyt (HEL 2018-004821), että hallintopäällikkö toimii pelastuslaitoksen henkilörekisterien vastuuhenkilönä. Hallintopäällikkö on päättänyt henkilörekistereiden yhteyshenkilöt (HEL 2018-004821).

Työaikaa tietosuojatyötehtäviin on resursoitu arviolta 200–250 henkilötyötuntia vuodessa. Vuoden 2022 osalta resurssit ovat riittäneet.

Tarkastusvirasto

Tietosuojan vastuissa ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen tietotilinpäätöskauteen verrattuna. Tarkastusviraston tietosuojan vastuuhenkilönä toimii kaupunkitarkastaja, joka toimii viraston controllerin varahenkilönä. Tietosuojan vastuuhenkilön varahenkilönä toimii ICT-kaupunkitarkastaja. Vastuut on kirjattu tietuoja-asioita hoitavien tehtäväkuvauksiin.

Työaikaa tietosuojatyötehtäviin on käytettävissä riittävästi.

Tarkastuslautakunnan toimivalta henkilörekistereitä koskevista asioista on siirretty tarkastusjohtajalle 10.12.2019 § 92.

4. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen tietuoja-asetuksen mukaan

4.1 Rekisteröityjen informointi

Rekisterinpitäjän on toimitettava rekisteröidylle henkilö-tietojen käsittelyä koskevat tiedot. Tiedot on annettava tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä.

Rekisterinpitäjän on lisäksi helpotettava rekisteröidyn oikeuksien toteuttamista.

Helsingin kaupunki antaa rekisteröidyille tarvittavan informaation kaupungin internetsivuilla (hel.fi/tietuoja). Sivuilla annetaan yleisinformaatiota henkilötietojen käsittelystä Helsingin kaupungilla sekä kerrotaan rekisteröidyn oikeuksista ja niiden toteuttamisesta. Lisäksi sivuilla on rekisteriselosteet, joissa kerrotaan henkilötietojen käsittelystä rekisterikohtaisesti.

4.2 Rekisteriselosteet

Kaupunki kerää henkilötietoja eri rekistereihin tietojen käyttötarkoitusten mukaan. Kaikista kaupungin rekistereistä on laadittu rekisteriselosteet, joista ilmenee seuraavat tiedot:

- rekisterin nimi
- rekisterinpitäjän ja tämän edustajan yhteystiedot
- henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset sekä käsittelyn oikeusperuste
- rekisterin tietosisältö
- tieto henkilötietojen säännönmukaisista luovutuksista
- henkilötietojen säilytysaika tai jos se ei ole mahdollista, tämän ajan määrittämiskriteerit
- henkilötietojen tietolähteet.

Rekisteriselosteet, jotka koskevat kaupungin asiakkaiden henkilötietoja, on julkaistu kaupungin verkkosivuilla ja sisäiset rekisteriselosteet ovat intranetissä. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tietosuojan vastuuhenkilöt huolehtivat rekisteriselosteiden laatimisesta. Tietosuoja-avausta ja tietosuojatiimi tarkastavat kaikki rekisteriselosteet ennen niiden julkaisemista.

Jokaiselle rekisterille on nimetty vastuhenkilö, joka vastaa omalta osaltaan kyseisen rekisterin tietosuojasta, rekisteriselosteen lainmukaisuudesta sekä rekisteröityjen tietopyyntöihin vastaamisesta ja muiden rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisesta. Jokaisella rekisterillä on lisäksi yhteyshenkilö, joka noutaa tiedot rekisteristä.

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten rekisterien lukumäärät on lueteltu oheisessa taulukossa:

Toimiala/virasto/liikelaitos	Rekisterien lukumäärä			
	25.5.2018–31.12.2019	2020	2021	2022
Kaupunginkanslia	25	30	34	41
Sosiaali- ja terveystoimiala	12	15	16	18
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	19	19	20	20
Kaupunkiympäristön toimiala	55	58	59	59
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	31	34	37	40
Liikenneliikelaitos (HKL)	11	15	15	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	0	0	0	1
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	1	1	2	2
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	4	4	4	4
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	1	1	1	1
Pelastuslaitos	10	12	12	12
Tarkastusvirasto	3	3	3	3
Kaupungilla yhteensä	172	192	203	201

4.3 Rekisteröidyn oikeuksiin liittyvät pyynnöt

Rekisteröidyillä on oikeuksia liittyen omiin henkilötietoihinsa ja niiden käsittelyyn. Rekisteröidyillä on muun muassa oikeus tietää käsitelläänkö hänen henkilötietojaan ja mitä henkilötietoja käsitellään sekä pyytää häntä koskevat tiedot itselleen. Lisäksi rekisteröidyillä on oikeus vaatia virheelliset henkilötiedot oikaistavaksi. Muita rekisteröidyn oikeuksia sovelletaan eri tavoin riippuen siitä, mikä on henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste. Esimerkiksi oikeutta tietojen poistamiseen ei sovelleta lakisääteisiin rekistereihin.

Rekisterinpitäjän velvollisuutena on helpottaa rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä ja varmistaa oikeuksien tehokas toteutuminen. Kaupunki informoi rekisteröidyn oikeuksista ja niiden toteuttamisesta verkkosivuillaan.

Jokaisella toimialalla, virastossa ja liikelaitoksessa on määriteltä henkilötietoihin kohdistuvien tietopyyntöjen käsittelyyn liittyvät prosessit ja vastuutahot.

Seuraavissa luvuissa luetellaan kunkin rekisteröidyn oikeuden osalta kullekin toimialalle, virastoon ja liikelaitokseen tulleiden pyyntöjen lukumäärät.

Kaupungilla on järjestelmiä, joissa rekisteröidyt itse hallitsevat, tarkastavat ja poistavat tietojaan. Nämä rekisteröityjen omat toimet eivät näy tilastoissa.

4.3.1 Oikeus saada pääsy tietoihin, tarkastuspyynnöt

Henkilöllä, jonka tietoja kerätään kaupungin palveluissa, on oikeus saada kaupungilta vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä.

Rekisteröity voi pyytää jäljennökset omista tiedoistaan. Tämän voi tehdä sähköisesti kaupungin internetsivuilla tai palauttamalla paperilomake kaupungin kirjaamoon tai erikseen määriteltyjen toimialojen palvelupisteisiin.

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Pyynnöt 25.5.2018–31.12.2019	Kieltäytymiset 25.5.2018–31.12.2019	Pyynnöt 2020	Kieltäytymiset 2020	Pyynnöt 2021	Kieltäytymiset 2021	Pyynnöt 2022	Kieltäytymiset 2022
Kaupunginkanslia	11	0	5	0	9	0	4	1
Sosiaali- ja terveystoimiala	993	0	1168	5	1642	15	1378	81
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	56	0	110	0	236	1	333	0
Kaupunkiympäristön toimiala	12	0	12	0	4	0	7	0
Kulttuurin ja vapaa- ajan toimiala	0	0	1	0	0	0	4	0
Liikenneliikelaitos (HKL)	0	0	4	0	1	0	Ei tilastoida 2022 lähtien	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	0	0	3	0	0	0	3	0
Taloushallintopalvelu- liikelaitos (Talpa)	0	0	1	0	4	0	4	0
Rakentamispalveluliike- laitos (Stara)	0	0	0	0	0	0	0	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	43	0	8	0	23	0	20	0
Pelastuslaitos	2	0	10	0	5	0	11	0
Tarkastusvirasto	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungilla yhteensä	1117	0	1322	5	1924	16	1764	82

4.3.2 Oikeus tietojen oikaisemiseen, oikaisupyynnöt

Henkilöllä on oikeus vaatia, että kaupunki oikaisee häntä koskevat epätarkat ja virheelliset henkilötiedot ilman

aiheetonta viivytystä. Vaatimuksen voi tehdä sähköisesti kaupungin internetsivuilla tai palauttamalla paperilomake kaupungin kirjaamoon tai erikseen määriteltyjen toimialojen palvelupisteisiin.

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Pyynnöt 25.5.2018–31.12.2019	Kieltäytymiset 25.5.2018–31.12.2019	Pyynnöt 2020	Kieltäytymiset 2020	Pyynnöt 2021	Kieltäytymiset 2021	Pyynnöt 2022	Kieltäytymiset 2022
Kaupunginkanslia	2	0	2	1	1	0	0	0
Sosiaali- ja terveystoimiala	180	0	364	198	167	18	147	27
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	2	0	3	1	4	1	3	0
Kaupunkiympäristön toimiala	2	0	1	0	3	0	1	0
Kulttuurin ja vapaa- ajan toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikenneliikelaitos (HKL)	0	0	0	0	0	0	Ei tilastoida 2022 lähtien	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	0	0	0	0	0	0	0	0
Taloushallintopalvelu- liikelaitos (Talpa)	0	0	0	0	0	0	0	0
Rakentamispalveluliike- laitos (Stara)	0	0	0	0	0	0	0	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	9	0	3	0	14	1	25	0
Pelastuslaitos	0	0	0	0	0	0	0	0
Tarkastusvirasto	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungilla yhteensä	195	0	373	200	189	20	176	27

4.3.3 Oikeus tietojen poistamiseen, poistopyynnot

Joissakin poikkeustapauksissa, esimerkiksi jos tietojen käsittely on perustunut henkilön suostumukseen ja henkilö peruuttaa suostumuksensa, henkilöllä on oikeus

saada tietonsa poistetuiksi eli tulla unohdetuksi. Oikeutta tietojen poistamiseen ei ole, jos käsittely perustuu kaupungin lakisääteisen veloitteen noudattamiseen, liittyy yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai kaupungille kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen.

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Pyynnöt 25.5.2018–31.12.2019	Kieltäytymiset 25.5.2018–31.12.2019	Pyynnöt 2020	Kieltäytymiset 2020	Pyynnöt 2021	Kieltäytymiset 2021	Pyynnöt 2022	Kieltäytymiset 2022
Kaupunginkanslia	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaali- ja terveystoimiala	Muutama, tarkka tilastointi puuttuu	0	0	0	0	0	0	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	7	0	2	2	1	0	0	0
Kaupunkiympäristön toimiala	3	0	2	0	0	0	0	0
Kulttuurin ja vapaa- ajan toimiala	1	0	0	0	0	0	0	0
Liikenneliikelaitos (HKL)	0	0	0	0	0	0	Ei tilastoida 2022 lähtien	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	0	0	0	0	0	0	0	0
Taloushallintopalvelu- liikelaitos (Talpa)	0	0	0	0	0	0	0	0
Rakentamispalveluliike- laitos (Stara)	0	0	0	0	0	0	0	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	0	0	2	0	0	0	1	1
Pelastuslaitos	0	0	0	0	0	0	0	0
Tarkastusvirasto	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungilla yhteensä	Noin 15	0	6	2	1	0	1	1

4.3.4 Oikeus henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseen

Henkilöllä voi tietyissä tilanteissa olla oikeus pyytää henkilötietojensa käsittelyn rajoittamista siksi aikaa, kunnes hänen tietonsa on asianmukaisesti tarkistettu ja korjattu tai täydennetty.

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Pyynnöt 25.5.2018–31.12.2019	Kieltäytymiset 25.5.2018–31.12.2019	Pyynnöt 2020	Kieltäytymiset 2020	Pyynnöt 2021	Kieltäytymiset 2021	Pyynnöt 2022	Kieltäytymiset 2022
Kaupunginkanslia	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaali- ja terveystoimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupunkiympäristön toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulttuurin ja vapaa- ajan toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikenneliikelaitos (HKL)	0	0	0	0	0	0	Ei tilastoida 2022 lähtien	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	0	0	0	0	0	0	0	0
Talouhallintopalvelu- liikelaitos (Talpa)	0	0	0	0	0	0	0	0
Rakentamispalveluliike- laitos (Stara)	0	0	0	0	0	0	0	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	0	0	0	0	0	0	0	0
Pelastuslaitos	0	0	0	0	0	0	0	0
Tarkastusvirasto	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungilla yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0

4.3.5 Oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä

Henkilöllä on oikeus henkilökohtaiseen, erityiseen tilanteeseensa perustuen milloin tahansa vastustaa henkilötietojensa käsittelyä silloinkin, kun käsittely perustuu yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai kaupungille kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen. Sama oikeus on silloin, kun käsittely perustuu rekisterinpitä-

jän tai kolmannen osapuolen oikeutettuun etuun. Tässä tapauksessa tietoja voidaan käsitellä edelleen vain, jos käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, jonka kaupunki voi osoittaa. Käsittelyä saa jatkaa myös, jos käsittely on tarpeen oikeusvaateen laitimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Vastustamisoikeus ei koske tilanteita, joissa henkilötietojen käsittely perustuu kaupungin lakisääteiseen velvoitteeseen.

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Pyynnöt 25.5.2018–31.12.2019	Kieltäytymiset 25.5.2018–31.12.2019	Pyynnöt 2020	Kieltäytymiset 2020	Pyynnöt 2021	Kieltäytymiset 2021	Pyynnöt 2022	Kieltäytymiset 2022
Kaupunginkanslia	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaali- ja terveystoimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupunkiympäristön toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikenneliikelaitos (HKL)	0	0	0	0	0	0	Ei tilastoida 2022 lähtien	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	0	0	0	0	0	0	0	0
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	0	0	0	0	0	0	0	0
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	0	0	0	0	0	0	0	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	0	0	0	0	0	0	0	0
Pelastuslaitos	0	0	0	0	0	0	0	0
Tarkastusvirasto	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungilla yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0

4.3.6 Oikeus riittää automaattinen yksittäispäätös

Henkilöllä on oikeus olla joutumatta automaattiseen henkilötietojen käsittelyyn perustuvan päätöksen kohteeksi, jos päätöksestä aiheutuu hänelle oikeudellisia vaikutuksia tai se vaikuttaa häneen muulla vastaavalla tavalla merkittävästi. Tällaista automaattista päätöksentekoa on esimerkiksi profilointi.

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Pyynnöt 25.5.2018–31.12.2019	Kieltäytymiset 25.5.2018–31.12.2019	Pyynnöt 2020	Kieltäytymiset 2020	Pyynnöt 2021	Kieltäytymiset 2021	Pyynnöt 2022	Kieltäytymiset 2022
Kaupunginkanslia	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaali- ja terveystoimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupunkiympäristön toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulttuurin ja vapaa- ajan toimiala	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikenneliikelaitos (HKL)	0	0	0	0	0	0	Ei tilastoida 2022 lähtien	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	0	0	0	0	0	0	0	0
Taloushallintopalvelu- liikelaitos (Talpa)	0	0	0	0	0	0	0	0
Rakentamispalveluliike- laitos (Stara)	0	0	0	0	0	0	0	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	0	0	0	0	0	0	0	0
Pelastuslaitos	0	0	0	0	0	0	0	0
Tarkastusvirasto	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungilla yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0

5. Julkisuuslain mukaiset tietopyynnöt

Henkilöllä on oikeus saada itseään koskevia tietoja sekä tietosuoja-asetuksen että julkisuuslain (laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta) nojalla. Lisäksi hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee eli asianosaisella, on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta tieto

muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Oheisessa taulukossa on lueteltu lukumäärät julkisuuslain perusteella saapuneiden omien tietojen pyynnöille ja asianosaisen tietopyynnöille:

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Omien tietojen pyynnöt julkisuuslain nojalla 2021	Asianosaisen tietopyynnöt 2021	Omien tietojen pyynnöt julkisuuslain nojalla 2022	Asianosaisen tietopyynnöt 2022
Kaupunginkanslia	–	–	2	–
Sosiaali- ja terveystoimiala	168	61	785	147
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	44	15	181	32
Kaupunkiympäristön toimiala	–	–	4	9
Kulttuurin ja vapaa- ajan toimiala	Julkisuuslain mukaisia tietopyyntöjä yhteensä 10	–	24	1
Liikenneliikelaitos (HKL)	0	0	Ei tilastoida 2022 lähtien	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	0	0	0	0
Talouhallintopalvelu- liikelaitos (Talpa)	–	–	4	0
Rakentamispalveluliike- laitos (Stara)	0	0	0	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	–	–	–	–
Pelastuslaitos	–	–	6	5
Tarkastusvirasto	0	0	0	0

6. Tietopyynnöt sosiaali- ja terveystoimialalta ja Työterveysliikelaitoksesta

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelystä annetun lain 26 §:n mukaan asiakkaalla on oikeus saada tietää, kuka on käsitellyt hänen tietojaan.

Lisäksi kuolleen henkilön elinaikana annettua terveyden- ja sairaanhoitoa koskevia tietoja saadaan lain potilaan asemasta ja oikeuksista 13 §:n mukaan perustellusta

kirjallisesta hakemuksesta antaa sille, joka tarvitsee tietoja tärkeiden etujensa tai oikeuksiensa selvittämistä tai toteuttamista varten. Henkilön on mahdollista pyytää sosiaali- ja terveystoimialalta ja Työterveys Helsingistä lokitietojaan tai tietoja vainajasta. Oheisessa taulukossa on näiden tietopyyntöjen lukumäärät:

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Lokitietopyyntöjen lukumäärä 2021	Vainajaa koskevien tietopyyntöjen lukumäärä 2021	Lokitietopyyntöjen lukumäärä 2022	Vainajaa koskevien tietopyyntöjen lukumäärä 2022
Sosiaali- ja terveystoimiala	254	126	421	152
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	5	-	5	1

7. Selosteet käsittelytoimista

Rekisterinpitäjän on ylläpidettävä selosteita käsittelytoimista (tietosuoja-asetuksen 30 artiklan mukaiset selosteet). Selosteet käsittelytoimista ovat yleisiä kuvauksia siitä, miten rekisterinpitäjä käsittelee henkilötietoja. Selosteet käsittelytoimista laaditaan kaupungin sisäiseen käyttöön sekä valvontaviranomaista varten. Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tietosuojan vastuhenkilöt huolehtivat selosteiden laatimisesta. Selosteissa kerrotaan:

- rekisterin tai palvelukokonaisuuden nimi
- rekisterinpitäjä ja yhteystiedot
- tietosuojavastaava ja hänen yhteystietonsa
- henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset

- kuvaus rekisteröityjen ryhmistä
- kuvaus henkilötietoryhmistä
- vastaanottajaryhmät
- tietojen säilytysajat
- kuvaus teknisistä ja organisatorisista turvatoimista
- tieto henkilötietojen säännönmukaisista luovutuksista EU/ETA-alueen ulkopuolelle
- viittaus henkilötietojen käsittelijän kanssa solmittuun käsittelyä koskevaan sopimukseen.

Alla on lueteltu, mitä selosteita käsittelytoimista kullakin toimialalla, virastossa ja liikelaitoksessa on tehty.

Kaupunginkanslia

- Laskentarekisteri
- Rekrytoinnin rekisteri
- Tilan- ja turvallisuudenhallinta
- Antolainarekisteri
- Avustusrekisteri
- Etäneuvontapalvelu kansainvälisille osaajille
- Helsingin kaupungin aineistopankki
- Helsingin kaupungin digituen asiakasrekisteri
- Helsingin kaupungin edunvalvontatoiminnon rekisteri
- Henkilöstökassa
- Innovaatiohaaste nuorten liikkumisen edistämiseksi
- IT-palveluhallinnanrekisteri
- Julkisten työvoimapalveluiden asiakasrekisteri
- Kaupunkiakatemian viestinnän yhteystietorekisteri
- Kaupunkikonsernin omistajatietorekisteri
- Kaupunginkanslian asiakasviestinnän, markkinoinnin ja tilaisuuksienhallinnan rekisteri
- Kaupunginkanslian kirjastoasiakkuuksien hallinta
- Kaupunginkanslian tilaisuuksienhallinnan rekisteri
- Kaupunginkanslian viestinnän ja markkinoinnin rekisteri
- Kunnalliskalenteri
- Kykyviisari
- Leanlab kehittäjäyhteisön jäsenrekisteri
- Ohjaamotoiminta
- Ohjaamo Oikeuspalvelujen asiakasrekisteri
- Osallisuuden ja palautteiden rekisteri
- Palvelumuotoilun rekisteri
- Puoliso-ohjelman (Spouse Program) osallistujarekisteri

Kaupunginkanslia

- Pääkaupunkiseudun toimipiste- ja palvelurekisteri
- Pääkaupunkiseudun ympäristöasennetutkimus
- Sisäisen ilmoituskanavan rekisteri
- Sähköisten asiointipalveluiden rekisteri
- Talouden ja toiminnan suunnittelun ja seurannan rekisteri
- Tilasto- ja tutkimustoiminnan tietorekisteri
- Työllisyyspalvelurekisteri
- Yksinyrittäjille myönnettävät avustukset COVID-19 -epidemian aiheuttaman tilapäisesti heikentyneen taloudellisen tilanteen vakauttamiseksi
- Yritystoiminnan tukeminen ja neuvonta sekä matkailuneuvontapalvelut

Sosiaali- ja terveystoimiala

- Iäkkäiden palvelujen asiakasrekisteri
- Kotihoidon asiakasrekisteri
- Lapsiperheiden palvelujen asiakasrekisteri
- Lastensuojeluilmoitusten asiakasrekisteri
- Lastensuojelun rekisteri
- Perheoikeudellisten palvelujen asiakasrekisteri
- Potilasrekisteri
- Päihdepalvelujen asiakasrekisteri
- Työikäisten palvelujen asiakasrekisteri
- Vammaispalvelujen asiakasrekisteri

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

- Asiakas- ja sidosryhmäviestinnän rekisteri
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan rekisteri
- Opetusverkon käyttäjärekisteri
- Opintohallintorekisterit
- Oppilas- ja opiskelijahuolto
- Oppivelvollisuuden valvontarekisteri
- Perhepäivähoitajarekisterit
- Puhelinpalveluiden asiakasrekisteri
- Tilojen asukaskäytön asiakasrekisteri
- Vapaan sivistystyön rekisteri
- Varhaiskasvatuksen asiakasrekisteri

Kaupunkiympäristön toimiala

- Palvelut ja luvat -kokonaisuus
- Maankäyttö ja kaupunkirakenne -palvelukokonaisuus
- Hallinto- ja tukipalvelut -palvelukokonaisuus
- Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuus

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

- Etsivän nuorisotyön asiakasrekisteri
- HAM näyttelylainarekisteri
- Helmet-kirjastojen asiakasrekisteri
- Kaupunginmuseon kokoelmanhallintarekisteri
- Kaupunginmuseon kuvapalvelurekisteri
- Kaupunginorkesterin kummiperherekisteri
- Kaupunginorkesterin teos- ja esitystietorekisteri
- Kaupunginorkesterin toiminnanohjausrekisteri (OPAS)
- Kirjastopalvelujen asiakastyöasema- ja tulostusrekisteri
- Kirjastopalvelujen infonäyttörekiesteri
- Kirjastopalvelujen Kotikirjaston asiakasrekisteri (Kotikirjasto)
- Kirastot.fi-emosivuston käyttäjärekisteri
- Kohdennetun nuorisotyön Luotsin asiakasrekisteri
- Kulttuuripalvelujen kanta-asiakas- ja sidosryhmärekiesteri
- Kulttuuripalvelujen tilavaraus- ja asiakasrekisteri
- Liikuntapalvelujen asiakasrekisteri
- Liikuntapalvelujen vuokrauksenhallintarekiesteri
- Nuorisoneuvoston vaalit 2019 (Ruuti)
- Nuorisopalvelujen harrastushakurekiesteri
- Nuorisopalvelujen jäsenrekisteri
- Nuorisopalvelujen kesätyösetelirekiesteri
- Nuorten ääni -toimitus
- Rastila Camping asiakasrekisteri
- RuutiGaalahenkilörekiesteri
- Taidemuseon kokoelmahallintarekiesteri (TAMU/Maria)
- Tapahtumien, kampanjoiden, arvontojen ja kilpailuiden osallistujatietorekiesteri
- Tilanvaraus- ja tietokantarekiesteri (Varaamo ja Respa)
- Toimialan palvelujen kuvauslupien ja kuvien julkaisulupien henkilörekisteri
- Vapaaehtoistyön rekisteri
- Venepaikkojen varausrekisteri
- Julkisen taiteen portfoliohaun rekisteri
- Palvelutarjotin
- Kulttuurin kummilapset
- Lukuvalmentaja Junior

Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)

- Palvelukeskus Helsingin uutiskirjerekisteri

Talouhallintopalveluliikelaitos (Talpa)

- Talpa-tiedottaa
- Verkkokauppa

Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)

- Staran tuotannonohjauksen rekisteri
- Ajo-oikeus, ajolupakoulutus- ja ajoneuvonkäyttökisteri
- Staran Asiakasrekisteri
- Rakennustyömaiden työntekijöiden työmaarekisteri -palvelu

Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)

- Työterveyden potilastiedot

Pelastuslaitos

- Sisäisten rekistereiden palvelukokonaisuus
- Ulkoisten rekistereiden palvelukokonaisuus

Tarkastusvirasto

- Lakisääteiset sidonnaisuusilmoitukset
- Tarkastusviraston tarkastusrekisteri
- Tarkastusviraston työajanseuranta

8. Tietoturva

Tietoturva liittyy läheisesti tietosuojaan. Rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuoja-asetusta. Tietoturvatyökalut, kuten käyttöoikeuksien hallinta ja käyttöoikeusrajaukset, järjestelmälokitukset, auditoinnit sekä kyky taata järjestelmien ja palveluiden jatkuva luottamuksellisuus, eheys, käytettävyyden ja vikasietoisuus sekä kyky palauttaa nopeasti tietojen saatavuus ja pääsy tietoihin fyysisen tai teknisen vian sattuessa ovat teknisiä toimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan tietosuojan toteutuminen.

Kukin toimiala, virasto ja liikelaitos vastaa itse siitä, että tietoturvan taso niiden rekistereissä on riittävä. Lisäksi toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa on oltava nimetty vastuhenkilö myös tietoturva-asioissa sekä riittävät sijaisjärjestelyt.

Seuraavissa kappaleissa kuvataan kunkin toimialan, viraston ja liikelaitoksen osalta, miten tietoturvaa koskevat vastuut ja käyttöoikeushallinnan prosessit on toteutettu sekä minkä verran tietojärjestelmissä on ollut suunnittelemattomia käyttökatkoja, joilla on ollut merkittävää vaikutusta henkilötietojen käsittelyyn.

8.1. Tietoturvaa koskevat vastuut toimialalla/virastossa/liikelaitoksessa

Kaupunginkanslia

Hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus vastaa, että kaupunki täyttää tietosuojalainsäädännön mukaiset velvoitteet ja valvoo velvoitteiden toteutumista sekä hyväksyy kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet (7.12.2022, 22. luku).

Näistä seuraa tietoturvatyökaluille seuraavaa:

1. Tietosuojavelvoitteiden täyttämiseen tarvitaan tietoturvajärjestelyitä
2. Riskienhallinnan menettelyillä hallitaan myös tieto- ja ICT-riskejä

Kansliapäällikkö on tehnyt päätöksen 21.3.2022 § 68 koskien tiedonhallintaryhmän asettamista ja tiedonhallinnan kaupunkitason ohjaus- ja koordinoitavuuksista. Päätös koskee myös eräitä tietoturvan vastuita. Päätöksen mukaan tietoturvaa ovat tekniset toimenpiteet tiedon ja toiminnan suojaamiseksi sekä organisatoriset toimen-

piteet ja ohjeistukset, käsittäen muun muassa tiedonhallintalain 4. luvun mukaiset tehtävät.

Kaupunginkanslian strategiaosaston tietoturvapäällikkö koordinoi ja ohjaa kaupungin tietoturvaa. Asiakirjahallinnon tietoturvan ohjauksesta vastaa tiedonhallintapäällikkö. Tietoturvallisuusohjeiden ylläpitovastuusta, tiedonhallintaan liittyvän riskienhallinnan ja varautumisen vastuista vastaa tietoturvallisuuden kokonaisvastuussa oleva työntekijä.

Helsingin kaupungin tietoturvalinjauksista kansliapäällikkö on tehnyt päätöksen 22.6.2020 § 166.

Kaupunginkanslian toimintasäännön 1.1.2022 (kansliapäällikön päätös 16.12.2021, 267 §) mukaan strategiaosaston digitalisaatioyksikön vastuulla ovat kaupunkiyhteiset digitaaliset palvelut ja niihin liittyvät alustat ja ratkaisut, data- ja analytiikkaratkaisut sekä digitaalisen perustan infra- ja perustietotekniikan palvelut ja sovellukset. Näihin palveluihin sisältyvät myös kyberturvapalvelut. Digitalisaatioyksikköä johtaa digitalisaatiojohtaja.

Kaupunkistrategiayksikön vastuulla on kaupunkiyhteinen riskienhallinnan kehittäminen. Kaupunkistrategiayksikköä johtaa strategiapäällikkö. Kaupunkistrategiayksikössä kaupungin tietoturvapäällikkö ohjaa ja kehittää kaupunkiyhteistä tietoturvatyökaluun (100 % työajasta).

Strategiaosaston digitalisaatioyksikön tietoturva-asiantuntijan tehtävä on tukea muita asiantuntijoita erilaisissa tietoturvaan liittyvissä tehtävissä, sisältäen henkilöstön tietoturvakoulutuksen sekä -viestinnän järjestämisen yhdessä viestinnän ja koulutuksen asiantuntijoiden kanssa. Kaupunginkanslian strategiaosaston tietoturva-asiantuntija on toiminut kansliassa tietoturvatehtävissä kokopäiväisesti (100 % työajasta). Strategiaosaston tietoturva-asiantuntijan lisäksi useat muutkin kanslian työntekijät hoitavat tietoturvaan liittyviä tehtäviä. Kaupunginkanslian digitalisaatioyksikön asiantuntijoiden tehtäviin sisältyy tekniseen tietoturvaan liittyviä tehtäviä osana normaaleja tietohallinnon tehtäviä.

Kaupunginkanslian tiedonhallintayksikön johdolla on toteutettu tiedonhallintalain toimeenpanoa. Siihen on liitetty myös tiedonhallintalakiin liittyvien tietoturvavelvoitteiden toimeenpano ja niiden toteutumisen seuranta.

Kanslian henkilöstöosaston it-koulutuksen konsultin tehtävään on sisällytetty tietoturvakoulutuksen järjestäminen koko henkilöstölle ja myös kaupunkikonsernissa. Vuonna 2022 järjestettiin 29 tietoturvakoulutustilaisuutta. Niihin osallistui 2138 osallistujaa koko kaupungista, yhteensä 383,5 opetuspäivän edestä.

Digitalisaatioyksikön ict-osaamiskeskuksen tietoturva-asiantuntijan palveluita ostettiin kaupungille 332 henkilötyöpäivää 134'922 eurolla 17 eri palvelutilaukseen.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Toimialan tietoturvasta on vastannut tietoturvapäällikkö 1.4.–5.5.2022. Muuna aikana tietoturvapäällikön tehtävistä on vastannut ICT-palvelupäällikkö. Lisäksi toimialalla on ollut vastaava ICT-asiantuntija, joka on toiminut tietoturvavastaavana. Hänen vastuualueenaan on ollut tietoturva ja hän on toiminut tietoturvapäällikön sijaisena tietoturva-asioissa. Tietoturvapäällikkö on osallistunut 1.4.–5.5. kaupungin digiturvallisuustyöryhmään sekä tietosuojatyöryhmään ja hänen sijaisenaan näissä työryhmissä toimii ICT-palvelupäällikkö. Muuna aikana ICT-palvelupäällikkö on osallistunut kaupungin tietosuojatyöryhmään, ja vastaava ICT-asiantuntija on osallistunut kaupungin digiturvallisuustyöryhmään tietoturvapäällikön varamiehenä. Toimialan tietohallintopäällikkö osallistuu kaupungin digitaaliseen johtoryhmään.

Tietoturvapäälliköllä on kokonaisvastuu toimialan tietoturvatyöstä. Työtehtäviin sisältyy tietoturvan ja tietosuojan määrittelyyn ja ohjeistukseen osallistuminen toimialan tietosuojatyöryhmässä. Tehtävään kuuluu myös ICT-kehitystarpeiden tunnistaminen sekä prosessien, viestinnän, koulutuksen ja ohjeistuksen kehittäminen erityisesti tietoturvan osalta. Tietoturvapäällikkö osallistuu myös ICT-kehityshankkeisiin ja järjestelmien tietoturvakatselmointeihin sekä vaikutustenarviointeihin, ja on vastuussa niistä tietoturvan osalta. Lisäksi tehtävään kuuluu toimialan tietosuojan kehittämiseen ja varmistamiseen osallistuminen tietoteknisenä asiantuntijana.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Toimialan tietoturvasta vastaa tietoturvapäällikkö, joka toimii myös ICT-infrapalvelut-yksikön päällikkönä. Lisäksi toimialalla on ICT-asiantuntija, jonka vastuualueena on tietoturva, ja joka toimii tietoturvapäällikön sijaisena tietoturva-asioissa.

Tietoturvapäällikkö osallistuu kaupungin digiturvallisuustyöryhmään sekä tietosuojatyöryhmään ja toimialan tietosuojatyöryhmään.

Tietohallinnon ICT-infrapalvelut seuraa tietoturvapoikkeamia, ajankohtaisia uhkia ja haavoittuvuuksia sekä tekee niiden pohjalta toimenpiteitä ja lisäksi tunnistaa

tietoturvaan liittyviä kehitystarpeita ja koordinoi niiden toteuttamista.

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimialalla on erikseen nimetty tietoturvapäällikkö, jonka työajasta on allokoitu tietoturvaan 100 %. Toimialan tietoturvapäällikkö on vaihtunut sekä vuonna 2021, että 2022. Tietoturvapäällikön tehtävä täytettiin 12.9.2022 määräajaksi 12.3.2023 saakka, koska toimialan tietohallinnossa oli käynnissä toimintojen uudelleenorganisointi. Uuden kokoaikaisen tietoturvapäällikön rekrytointi toteutetaan keväällä 2023. Tietoturvaan ja tietoriskeihin liittyvää työskentelyä tehdään laaja-alaisesti ja tiiviisti niin toimialalla kuin kaupunkitasollakin. Tietoturvapäällikkö osallistuu sekä kaupungin digiturvallisuustyöryhmään, että tietosuojatyöryhmään. Toimialalla on erikseen tilaturvallisuudesta ja valmiudesta vastaavat henkilöt ja turvallisuusyhteistyö toimialalla on tiivistä. Tietoturvapäällikkö koordinoi tietoturvan toimenpiteitä toimialalla ja muodostaa yleiskuvan tietoturvasta. Tietoturvapäällikkö raportoi toiminnasta tietohallinnon johdolle ja vuosittain myös toimialan johtoryhmälle. Tiedon ja järjestelmien omistajat vastaavat omista tiedoistaan ja järjestelmäistään. Tällä hetkellä tietoturvapäälliköllä ei ole nimettyä sijaista. Tietoturvallisuuden kehittäminen ja valvonta ei kuitenkaan ole kiinni tehtävänimikkeestä ja vähintään kaikki tietotekniset asiantuntijat (järjestelmien tekniset omistajat ym.) valvovat tietoturvaa omalta osaltaan ja kehittävät toimintatapoja yhdessä ydintoiminnan kanssa.

Tietoturvapäällikkö on osallistunut tietosuojan vaikutustenarviointeihin vuoden 2022 aikana säännöllisesti ja auttanut projektipäälliköitä/vast. järjestelmätoimittajille suunnattujen teknisten kysymysten muotoilussa, sekä tulkinassa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla päävastuu tietoturvan kehittämisestä ja hallinnasta on tietoturvapäälliköllä, joka käyttää tietoturvatyöhön 80 % työajastaan.

Tietoturvapäällikkö vastaa tietoturvan määrittelystä ja ohjeistuksesta sekä järjestää tietoturvakoulutukset. Toimialan sekä palvelukokonaisuuksien johto vastaa tietoturvasta omien palveluidensa osalta.

Yhteensä seitsemällä tietohallinnon henkilöllä on tietoturva osana tehtäväkuva: tietohallintopäällikkö, ICT-palvelupäällikkö, ICT-tuen päällikkö, tietoturvapäällikkö, ICT-projektipäällikkö, tietoliikenneasiantuntija ja ICT-erityisasiantuntija.

Tietoturvapäällikön sijaisena tietoturva-asioissa toimii ensisijaisesti ICT-kehityksen päällikkö ja tämän jälkeen tietohallintopäällikkö.

Toimialalla on toiminut tietoturvapäällikön vetämä kuu-sihenkilinen tietoturvaryhmä, joka seuraa ajankohtaisia uhkia ja haavoittuvuuksia sekä tekee niiden pohjalta toimenpiteitä ja tämän lisäksi tunnistaa tietoturvaan liittyviä kehitystarpeita ja koordinoi niiden toteuttamista.

Palvelukeskusliikelaitos

Toimitusjohtajan päätöksellä turvallisuuspäällikkö vastaa tietoturvallisuudesta ja toimii tietoturvallisuusryhmän puheenjohtajana. Lisäksi tekninen tietoturvallisuus on sovittu jaetuksi vastuuksi turvallisuuspäällikön ja ICT-päällikön kesken.

Tietosuojan vastuuhenkilöllä on käytettävissä työaika tietoturvaan liittyviin tehtäviin riittävästi tarpeen mukaisesti. Tietosuojan vastuuhenkilön nimetty sijainen on ICT-päällikkö. Palkessa myös muilla kuin tietosuojan vastuuhenkilöllä on riittävästi aikaa tietosuojatyöhön. Myös sijaistyöjärjestelyt ovat riittävät tietoturvan vastuuhenkilön ja muiden tietosuojatyöhön osallistuvien osalta.

Vastuissa ei ole tapahtunut muita muutoksia verrattuna edelliseen tarkastelujaksoon 2021.

Palvelukeskus Helsingin tietoturvallisuudesta vastaa turvallisuuspäällikkö suoraan toimitusjohtajan alaisuudessa. Turvallisuuspäällikkö toimii tietoturva hallinnoivan ja valvovan tietoturvallisuusryhmän puheenjohtajana yhteistyössä ICT-päällikön kanssa. Ryhmään kuuluu seitsemän henkilöä. Tietosuoja on osa ryhmän tehtäväaluetta.

Taloushallintopalveluliikelaitos

Tietoturva toteutetaan Talpan tietoturvasuunnitelmalla, joka on kaupungin tietoturvalinjausten mukainen. Tietoturvan vastuu jakautuu usealle henkilölle. Vastuujako on tietoturvasuunnitelmassa. Tietoturvasuunnitelma päivitetään vuoden 2023 aikana. Kehittämisen ja koordinaation vastuu on määrätty tietohallintopäällikölle, integraatio-asiantuntijalle ja IT-päällikölle.

Rakentamispalveluliikelaitos

Tietoturva Starassa toteuttaa tietohallinto, Helsingin kaupungin tietoturvalinjausten ja -ohjeiden mukaisesti. Toimijoina tietohallinnossa ovat erityisesti tietohallintopäällikkö ja palvelupäällikkö, joka on nimetty kansliaan päin teknisen tietoturvan yhteyshenkilöksi. Tietohallinnossa muutkin asiantuntijat osallistuvat tietoturvan käytännön toteuttamiseen. Tehtävinä on seurata kaupunkitason linjauksia ja ohjeita, huolehtia Staran osalta tietoturva-asioiden toteutumisesta, sekä ohjeistaa ja tiedottaa liikelaitoksen henkilökuntaa ja johtoa tieturvasta. Lisäksi esimiehet vastaavat työntekijöidensä toiminnasta tietoturvaohjeiden mukaisesti. Starassa ei ole

erityistä tietoturvaryhmää, eikä Stara osallistu kaupunkitason ryhmiin.

Vaikutustenarvioinnit on tehty oman työn ohella.

Vastuissa ei ole tapahtunut muutoksia verrattuna edelliseen tarkastelujaksoon 2022.

Työterveysliikelaitos

Tietoturva toteutetaan kaupunkiyhteisten linjausten ja ohjeiden mukaisesti. Tietoturvallisuudessa päätoimijana Työterveyden IT-asiantuntija. Tietoturva-asioissa tarvittaessa on konsultoitu kaupungin tietoturvan asiantuntijoita. Vastuunjako ja tietoturvatoinnin ohjaus on kuvattu tarkemmin tietoturvasuunnitelmassa.

Pelastuslaitos

Pelastuskomentaja on päättänyt pelastuslaitoksen tietoturvatyön vastuujako. Vastuujako on kirjattu ohjeeseen Tiedonhallinnan vastuuroolit. Vastuissa ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen tietotilinpäätöskautteen verrattuna.

Pelastuslaitoksen tietohallintopäällikkö toimii pelastuslaitoksen tietoturva-asioiden vastuuhenkilönä, joka vastaa pelastuslaitoksen tietojärjestelmien, tietoverkon ja siihen liittyvän infrastruktuurin tietoturvallisuudesta. Varahenkilönä toimii tietotekniikkapalveluiden esihenkilö.

Tietojärjestelmän ja tietoaineiston suojaustasosta ja käyttöturvallisuusprosesseista vastaa tietojärjestelmän tai tietoaineiston omistajaksi nimetty pelastuslaitoksen viranhaltija/työntekijä. Esihenkilöt vastaavat siitä, että tietohallinnon ja tietojärjestelmien tai tietoaineistojen omistajien antamat tietoturvasuunnitelmat on koulutettu työntekijöille. Jokainen pelastuslaitoksen työntekijä on velvollinen noudattamaan asiakirjojen, tietoaineiston ja tietojärjestelmien turvaamisesta ja luokittelusta annettuja määräyksiä ja ohjeita.

Pelastuslaitoksen tietohallinnolla on tietoturvan osalta riittävät resurssit.

Tietoturva- ja tietosuojatyön yhteistyö on sujunut sujuvasti vuoden 2022 aikana. Tietoturvan asiantuntijoilla on muun muassa ollut riittävästi mahdollisuuksia osallistua tietosuojan vaikutustenarviointeihin. Vaikutustenarvioinnit on tehty oman työn ohella.

Tarkastusvirasto

Tietoturva toteutetaan kaupungin tietoturvalinjausten mukaisesti.

Viraston johdolla on kokonaisvastuu tietoturvan toteuttamisesta. Käytännön tietoturvatyöstä vastaa ICT-kaupunki-

tarkastaja. Tarkastusviraston tietosuojan vastuuhenkilönä toimiva kaupunkitarkastaja on tietoturvavastaavan varahenkilö. Vastuut on kirjattu tehtäväkuvauksiin. Jokainen tarkastusviraston työntekijä on velvollinen noudattamaan kaupungin tietoturvaohjeistuksia.

Työaikaa tietoturvyötehtäviin on käytettävissä riittävästi.

8.2. Tietojärjestelmien käyttökatkot

Tietojärjestelmien suunnittelemattomien käyttökatkojen, joilla on ollut merkittävää vaikutusta henkilötietojen käsittelyyn, lukumäärät on lueteltu oheisessa taulukossa kunkin toimialan, viraston ja liikelaitoksen osalta:

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Käyttökatkojen lukumäärä			
	25.2.2018–31.12.2019	2020	2021	2022
Kaupunginkanslia	0	2	2	2
Sosiaali- ja terveystoimiala	0	0	1	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	1	5	4	0
Kaupunkiympäristön toimiala	0	0	0	–
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	1	1	0	–
Liikenneliikelaitos (HKL)	4	1	3	–
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	0	0	0	0
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	0	2	1	–
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	0	0	0	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	0	0	0	1
Pelastuslaitos	0	0	0	0
Tarkastusvirasto	0	0	0	0
Kaupungilla yhteensä	6	11	11	3

9. Tietosuojaa koskevat vaikutustenarvioinnit

Tietosuojaa koskevan vaikutustenarvioinnin tarkoituksena on tunnistaa, arvioida ja hallita henkilötietojen käsitteilyyn liittyviä riskejä. Tietosuoja-asetuksen mukaan arvioinnin on sisällettävä vähintään järjestelmällinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista ja käsittelyn tarkoituksesta, arvio käsittelytoimien tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta tarkoituksiin nähden, arvio rekisteröityjen oikeuksia ja vapauksia koskevista riskeistä sekä suunnitellut toimenpiteet riskeihin puuttumiseksi. Vaikutustenarvioinnin tuloksena syntyy näkemys tarvittavista hallintakeinoista, joita tarvitaan pienentämään riskitasoa ja varmistamaan asetuksen vaatimusten toteuttaminen.

Helsingin kaupungilla on tehty omat vaikutustenarvioinnin työkalut, joihin kuuluvat:

- alkukartoitus
- vaikutustenarvioinnin työkalu -taulukko
- tietosuojan tarkistuslista.

Työkalut on julkaistu intranetissä ja kaupungin ulkoisilla verkkosivuilla (hel.fi/tietosuoja).

Tietosuojan vastuuhenkilö neuvoo omaa organisaatioon vaikutustenarviointien tekemisessä, työkalujen

käytössä ja tietosuojakysymyksissä. Hän ei kuitenkaan toimi vaikutustenarviointia tekevän ryhmän puheenjohtajana eikä hänen vastuullaan ole vaikutustenarvioinnin eteneminen.

Tietosuojan vastuuhenkilö vie tiedot oman organisaationsa vaikutustenarvioinneista ja niiden etenemisestä yhteenvedotaulukkoon, jonka tietosuojatiimi julkaisee intranetissä. Tällä tavoin tietosuojatyöryhmän jäsenet ja koko kaupungin henkilöstö saavat tietää muiden organisaatioiden tekemistä vaikutustenarvioinneista ja voivat tarvittaessa hyödyntää niitä. Yhteenvedotaulukkoon lisätään oletuksena tiedot tehdyistä ja tekeillä olevista tietosuojan vaikutustenarvioinneista, mutta siihen voi lisätä tiedot myös tilanteista, joissa on tehty pelkkä alkukartoitus tai käytetty tietosuojan tarkistuslistaa, jolloin saadaan dokumentoitua, että jotakin asiaa on tarkasteltu tietosuojan kannalta.

Oheisessa taulukossa on lueteltu kaupungilla tehtyjen vaikutustenarviointien lukumäärät sekä alkukartoituksen ja tietosuojan tarkistuslistan käyttämisen lukumäärät kunkin toimialan, viraston ja liikelaitoksen osalta.

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Pelkkien alkukartoitusten lukumäärä			
	25.2.2018–31.12.2019	2020	2021	2022
Kaupunginkanslia	–	–	3	5
Sosiaali- ja terveystoimiala	–	–	0	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	–	–	7	6
Kaupunkiympäristön toimiala	–	–	7	1
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	–	–	2	0
Liikenneliikelaitos (HKL)	–	–	2	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	–	–	0	0
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	–	–	0	0
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	–	–	1	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	–	–	0	0
Pelastuslaitos	–	–	0	0
Tarkastusvirasto	–	–	0	0
Kaupungilla yhteensä	–	–	22	12

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Tietosuojaan vaikutustenarviointien lukumäärä			
	25.2.2018–31.12.2019	2020	2021	2022
Kaupunginkanslia	4	11	20	19
Sosiaali- ja terveystoimiala	4	33	41	21
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	12	6	3	2
Kaupunkiympäristön toimiala	1	6	5	6
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	2	3	8	3
Liikenneliikelaitos (HKL)	2	3	5	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	9	7	13	1
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	5	3	1	1
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	0	0	1	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	3	3	1	6
Pelastuslaitos	0	0	2	0
Tarkastusvirasto	0	0	0	0
Kaupungilla yhteensä	42	75	100	59

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Tietosuojaan tarkistuslistan käyttämisen lukumäärä			
	25.2.2018–31.12.2019	2020	2021	2022
Kaupunginkanslia	–	5	6	19
Sosiaali- ja terveystoimiala	–	1	0	1
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	–	16	3	1
Kaupunkiympäristön toimiala	–	0	0	2
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	–	Ei dokumentoitu	0	0
Liikenneliikelaitos (HKL)	–	Ei dokumentoitu	0	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	–	0	0	0
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	–	0	0	0
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	–	0	0	0
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	–	Ei dokumentoitu	0	0
Pelastuslaitos	–	Ei dokumentoitu	0	0
Tarkastusvirasto	–	Ei dokumentoitu	0	0
Kaupungilla yhteensä	–	–	9	23

10. Käsiteltävät henkilötiedot

Seuraavissa kappaleissa kuvataan, mitä henkilötietoja kullakin toimialalla, virastossa ja liikelaitoksessa pääsääntöisesti käsitellään sekä mille tahoille henkilötietoja luovutetaan ja millä perusteilla.

10.1. Käsiteltävät henkilötietoryhmät

Kaupunginkanslia

Pääsääntöiset henkilötietoryhmät, joita kaupunginkansliassa käsitellään, ovat henkilön nimi, henkilötunnus, yhteystiedot, asuinpaikka- sekä osoitetiedot, perhesuhdetiedot, edunvalvonta- ja huostaanottotiedot, palvelusuhde- ja palkkatiedot, työkokemusta, koulutusta ja muuta osaamista koskevat tiedot, pankkiyhteystiedot, lainan myöntöä ja hoitoa edellyttävät tiedot, yhteisön toimielimen jäsenyystiedot ja tiedot maksuhäiriömerkinnöistä sekä henkilön käytössä olevista laitteista, lisensseistä ja ohjelmistoista. Kaupunginkansliassa käsitellään lisäksi arviointi- ja palautetietoja sekä kyselylomakkeisiin annettuja vastauksia. Muutamassa kaupunginkanslian rekisterissä käsitellään rekisteröityjen kuvia, videoita ja videohaastatteluja.

Rekistereissä käsitellään erityisiä henkilötietoryhmiä kuten rotu tai etninen alkuperä, poliittinen mielipide, ammattiliiton jäsenyys ja terveyttä koskevat tiedot, kuten työtapaturmiin sekä työ- ja toimintakykyyn liittyvät tiedot.

Edellisten lisäksi työllisyyden kuntakokeilun yhteydessä käsiteltäviä henkilötietoja ovat tunniste- ja yhteystiedot, asiakkuuteen ja asiointiin liittyvät tiedot, koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot, palvelutarvetta ja suunnitelmia koskevat tiedot, tiedot työtarjoajista ja esittelyistä työnantajille, palvelujen tarjoamisen edellyttämät terveydentila- ja muut tiedot, työvoimapolitiittiset lausunnot, tiedot työ- ja elinkeinohallinnon palveluista ja etuuksista.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Sosiaali- ja terveystoimialalla käsitellään pääsääntöisesti asiakkaiden ja potilaiden nimiä, henkilötunnuksia, yhteystietoja sekä mm. terveyttä, sairautta ja sosiaalihuoltoa koskevia tietoja, palvelutarpeen selvittämistä koskevia tietoja, hoidon ja huollon järjestämiseen liittyviä hallinnollisia tietoja sekä laskutustietoja.

Erityisiä henkilöryhmiä koskevana tietoina käsitellään terveystietoja sekä henkilötietoja, joista ilmenee asiakkaiden seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

taikka rotu tai etninen alkuperä. Lisäksi kotimaisen lainsäädännön mukaan salassa pidettävät sosiaalihuollon asiakastiedot vertautuvat erityisiin henkilötietoihin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla keskeisin rekisteröityjen ryhmä on lapset. Heidän henkilötietojaan on erityisesti pyrittävä suojaamaan, koska he eivät välttämättä ole tietoisia henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä riskeistä, seurauksista, asianomaisista suojoitoista tai omista oikeuksistaan.

Toimialalla käsitellään etenkin varhaiskasvatuksen asiakkaiden, oppilaiden ja opiskelijoiden henkilötietoja varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestämiseksi sekä alle 18-vuotiaiden Helsingissä asuvien henkilöiden oppivelvollisuuden suorittamisen valvonnassa. Tyyllisiä henkilötietoryhmiä ovat perus- ja yhteystiedot (esim. nimi, henkilötunnus, osoite, puhelinnumero, huoltaja/yhteyshenkilö) pois lukien turvakiellossa olevat, opiskeluun ja koulunkäyntiin liittyvät tiedot, oppilaan rooliin liittyvät tiedot (peruskoulun oppilas, kotiopetuksessa oleva, aineopiskelija, sairaalaopetus), opetussuunnitelma oppiaineineen, kurssineen, kurssivalintoineen ja arvosanoineen, varhaiskasvatussuunnitelmat, opetukseen liittyvät tiedot (muun muassa S2-opetus, erityinen tuki, maahanmuuttajien valmistava opetus, kieliohjelma, kielikylpy- ja kaksikielinen opetus, katsomusaine), oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen liittyvät tiedot ja asiakirjat, todistuksiin ja aine-/kurssi-arvosteluihin liittyvät tiedot, poissaolot ja tuntimerkinnät, kurinpidolliset asiat, oppilaskohtaiset muistiot, koulun ja kodin yhteistyön hallintaan liittyvät asiat, asiakkaan tulotiedot ja henkilöstötiedot.

Erityisiä henkilöryhmiä koskevana tietoina käsitellään uskonnollista tai filosofista vakaumusta sekä terveyttä koskevia tietoja.

Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristön toimialalla käsitellään pääsääntöisesti henkilöiden yhteystietoja, kiinteistötunnuksia sekä henkilötunnuksia. Lisäksi toimialalla käsitellään esimerkiksi henkilötietoja käsittelevää kamerakuvaa, tapauskohtaisesti yksityiselämään liittyviä tietoja sekä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia terveystietoja. Muutosta edelliseen tarkastelujaksoon verrattuna ei ole tapahtunut.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla käsiteltäviä henkilötietoryhmiä ovat pääasiassa asiakkaiden ja työntekijöiden nimet, osoitteet, yhteystiedot, puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet.

Erityisiä henkilötietoryhmiä on etsivän nuorisotyön rekisterissä ja kohdennetun nuorisotyön Luotsin rekisterissä. Tiedoista löytyy muun muassa terveystietoja ja asiakasnuorten perheitä koskevia arkaluonteisia tietoja.

Myös henkilötunnustietoa käsitellään laskutukseen liittyen tilavaraus- ja vuokraustoiminnassa. Henkilötunnustietoja löytyy yhteensä 13 henkilörekisteristä.

Palvelukeskusliikelaitos

Palvelukeskus Helsingissä käsitellään työntekijöiden tietoja, joita ovat muun muassa työntekijöiden nimet, henkilötunnukset, sairausloma- ja poissaolotiedot, yhteystiedot, osoitteet, puhelinnumerot ja ammattiliiton jäsenyys.

Lisäksi käsitellään sosiaali- ja terveystoimialan asiakkaiden ja potilaiden nimiä, henkilötunnuksia, yhteystietoja sekä muun muassa hoidon järjestämiseen liittyviä hallinnollisia tietoja, terveystietoja koskevia tietoja, palvelutarpeen arvioimista koskevia tietoja sekä laskutustietoja. Erityisiä henkilöryhmiä koskevana tietoina käsitellään terveystietoja.

Muutosta tilanteeseen ei verrattuna edelliseen tarkastelujaksoon 2021 ole tapahtunut.

Taloushallintopalveluliikelaitos

Talpassa käsitellään muun muassa henkilötietoja mm. nimiä, henkilötunnuksia, sairausloma- ja poissaolotietoja, osoitteita, puhelinnumeroja ja edunvalvontajärjestöjäsenyyksiä.

Talpa käsittelee asiakkaansa puolesta myös arkaluonteista tietoa kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveystaloihin liittyvää tietoa.

Rakentamispalveluliikelaitos

Pääsääntöisesti Starassa käsitellään työntekijöiden tietoja, joita ovat muun muassa työntekijöiden nimet, henkilötunnukset, sairausloma- ja poissaolotiedot, yhteystiedot, osoitteet, puhelinnumerot ja ammattiliiton jäsenyys.

Staran tuotantokäyttöön tarkoitettut sovellukset voivat sisältää sellaisia liikelaitoksen työntekijää tai sopimuskumppania koskevia henkilötietoja, jotka voidaan yhdistää henkilöön joko suoraan (nimi, sähköpostiosoite, puhelinnumero, ajo-oikeus) tai välillisesti (paikannin, ajoneuvon rekisterinumero). Tuotantokäyttöön tarkoi-

tettujen sovellusten pääasiallinen käyttötarkoitus ei ole henkilötietojen käsittely.

Staran omat sovellukset eivät sisällä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja eivätkä kuntalaisten henkilötietoja, koska liikelaitoksen henkilötietoja sisältävät sovellukset on tarkoitettu sisäiseen tuotantokäyttöön.

Muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna ei ole.

Työterveysliikelaitos

Työterveys Helsingissä käsitellään tavanomaisten henkilötietojen lisäksi erityisistä henkilötietoryhmistä terveystietoja. Muutosta vuoteen 2021 ei ole tapahtunut.

Pelastuslaitos

Pelastuslaitoksella käsitellään pääsääntöisesti työntekijöiden ja pelastuskoulun oppilaiden henkilötietoja, joita ovat muun muassa nimet, henkilötunnukset, sairausloma- ja poissaolotiedot, fyysisen työkyvyn tiedot, opiskelutiedot, yhteystiedot, osoitteet, puhelinnumerot ja ammattiliiton jäsenyys. Niiden lisäksi käsitellään pelastus- ja ensihoitotoimintaan sekä palotarkastustoimintaan ja varautumiseen liittyviä tietoja. Erityisinä henkilötietoryhminä käsitellään ensihoitotehtäviin liittyviä asiakkaiden terveystietoja.

Muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna ei ole.

Tarkastusvirasto

Tarkastusvirastossa käsitellään pääsääntöisesti työntekijöiden, asiakkaiden ja toimittajien tietoja, joita ovat muun muassa nimet, henkilötunnukset tai y-tunnukset ja yhteystiedot. Tiedot voivat koskea kuntalaista, kunnan työntekijää, luottamushenkilöä, yritystä, järjestöä/yhteisöä tai muuta viranomaista. Tarkastustyössä ei pääsääntöisesti käsitellä erityisiä henkilötietoja. Joihinkin tarkastuksiin saattaa liittyä erityisten henkilötietojen tarkastelua, mutta erityisiä henkilötietoja ei saa viedä tarkastusrekisteriin.

10.2. Henkilötietojen luovutukset

Kaupunginkanslia

Kaupunginkanslian keskeisiä vastaanottajatahoja ovat esitutkintaviranomaiset, tuomioistuimet, ulosottoviranomainen, verohallinto, työeläkevakuutuslaitokset, tilastokeskus, ammattiyhdistykset, pankkilaitokset, henkilöarviointeja tekevät kaupungin sopimuskumppanit, Työterveyslaitos, Helsingin yliopisto, Palmia, Palvelukeskus Helsinki, tapaturmavakuutusyhtiöt, Helsingin kaupunkikonsernin tytär- ja osakkuusyhteisöt ja Helsingin kaupungin muut rekisterit, Kansaneläkelaitos ja työttömyyskassat, Työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA-keskus,

Valtiontalouden tarkastusvirastolle, poliisi, valtioneuvoston oikeuskanslerin ylläpitämään ilmoituskanavaan, ilmoittajansuojelulain 16 §:n mukaiset valvontaviranomaiset, Uudenmaan TE-toimisto.

Luovutukset perustuvat lainsäädäntöön tai tietoja luovutetaan rekisteröidyn suostumuksella.

Päätöspöytäkirjat pidetään nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät julkiset henkilötiedot. Pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot poistetaan tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päättyessä. Salassa pidettäviä henkilötietoja ei julkaista yleisessä tietoverkossa.

Luovutuksensaajat on yksilöity rekisteriselosteissa.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Henkilötietoja luovutetaan sosiaali- ja terveystoimialalta mm. THL:lle, Kansaneläkelaitokselle, HUSille sekä sairaanhoitopiirin alueelliseen tartuntatautirekisteriin. Luovutukset perustuvat lainsäädäntöön tai tietoja luovutetaan asiakkaan tai potilaan suostumuksella. Luovutusten lakiperusteet on todettu rekisteriselosteissa. Tietojen luovutuksista jää tietojärjestelmiin lokimerkinnot.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Henkilötietoja luovutetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta Opetushallituksen Varda- ja Koski-tietovarantoihin, IT-hakemistoihin ja IT-työympäristöihin kuten Microsoft 365 Education ja Google Workspace for Education Fundamentals sekä Helsingin kaupungin taloushallintopalveluliikelaitokselle.

Oppilas- ja opiskelijatietoja voidaan luovuttaa muille opetuksen järjestäjille pyydettyä, jos ne ovat oikeutettuja tietojen saamiseen. Tietoja voidaan myös luovuttaa pyynnöstä muille viranomaisille ja terveydenhoidon ammattilaisille, jos ne ovat oikeutettuja tietojen saamiseen. Opintohallintorekistereistä siirretään oppilastietoja kouluterveydenhuollon järjestelmään kouluterveydenhuollon asiakkuuden perusteella.

Henkilötietoja luovutetaan tietopyyntöjen perusteella EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen perusteella henkilö-tietojen tarkistamista varten ja julkisuuslain mukaisesti tietopyyntöjen perusteella, mikäli pyytjä on oikeutettu pyytämiinsä tietoihin.

Tietoja voidaan luovuttaa historialliseen tai tieteellisen tutkimuksen käyttöön tutkimuslupien perusteella.

Oikeudet tietojen luovutukseen perustuvat lainsäädäntöön, sopimukseen ja rekisteröityjen suostumukseen.

Kaupunkiympäristön toimiala

Keskeisiä vastaanottajatahoja ovat oikeuslaitos, pelastuslaitos, poliisi, kunnallishallinto, Digi- ja väestötietovirasto, maanmittauslaitos ja eläkevakuutusyhtiöt.

Arkisto käsittelee tässä tarkoitettuja tiedonluovutuksia prosessin loppupäässä, kun toimialan (ja entisen viraston) aineisto on luovutettu arkistoitavaksi aineistoon merkityt salassapitovaatimukset huomioiden TOSin tai AMSin mukaan. Sisäisesti henkilötietojen luovutuksia on lähinnä palkkatositteiden muodossa HR:lle. Muuten arkiston tietopalvelu käsittelee sisäisesti palveluiden tietopyyntöjä arkistosta ja ulkoisia konsulttiasiakkaita lähinnä suunnittelutietojen/selvitysten luovutuksissa hankkeille julkisuus- ja tietosuojalainsäädäntö sekä kaupungin tietosuoja- ja -turvaohjeet huomioiden.

Palvelut ja luvat -palvelun arkiston asiakaspalvelu luovuttaa julkista tietoa kaikille tahoille julkisuuslain mukaisesti henkilöitä tunnistamatta julkisuus- ja tietosuojalainsäädäntö sekä kaupungin tietosuoja- ja -turvaohjeet huomioiden. Palvelut luovuttavat tietoa palautejärjestelmän kautta kaikille tunnistetuille vastaanottajatahoille erityisesti julkisuus- ja tietosuojalainsäädäntö sekä kaupungin tietosuoja- ja -turvaohjeet huomioiden.

Paperiarkiston tietojen luovuttamista koskevat oikeudet on määritelty tiedonohjaussuunnitelmassa (TOS), arkistonmuodostussuunnitelmassa (AMS) sekä julkisuus- ja arkistolaisissa. Helsingin kaupungin Ahjo-järjestelmä ohjaa myös tietojen luovuttamista. Erikseen on avoimen datan julkaisu. Palvelusta/päätöksestä vastaava viranhaltija vastaa tietopyyntöihin. Salassa pidettäviä asiakirjoja luovutetaan, jos pyytäjällä on siihen lain mukaan oikeus.

Muutoksia verrattuna edelliseen vuoteen ei ole.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta ei ole säännöllisiä viranomaisluovutuksia. Kameratallenteita luovutetaan yksittäistapauksissa poliisille.

Palvelukeskusliikelaitos

Palvelukeskus Helsingistä ei tehdä viranomaisluovutuksia.

Taloushallintopalveluliikelaitos

Tahot, joille henkilötietoja luovutetaan Talpasta, ovat Keva, Kela, verohallinto, vakuutusyhtiöt, ulosottovirasto, kaupungin valtuuttama perintätoimisto sekä kaupungin sisällä tarpeen mukaan esimerkiksi Talpan ulkoiset ja sisäiset asiakkaat.

Luovutukset dokumentoidaan Talpan tietojenkäsittelyprosessien mukaisesti. Tietojen luovutus tallentuu järjestelmien lokitietoihin.

Rakentamispalveluliikelaitos

Verohallintoviranomaisille lakiperusteisesti luovutettavia veronumero.fi-sovelluksen tietoja lukuun ottamatta Staralla ei ole muita keskeisiä tahoja, joille tietoja luovutettaisiin. Tietojen käsittely taltioituu sovellukseen lokitietoihin.

Muutoksia edellisvuoteen verrattuna ei ole.

Työterveysliikelaitos

Työterveys Helsinki luovuttaa tietoja lakien ja asetusten perusteella sekä henkilölle itselleen että terveydenhuollon ja viranomaisten ja muiden tahojen kuten Kelan ja vakuutusyhtiöiden tarpeita varten.

Ylilääkäri vastaa tietosuojasetukseen perustuvista tietojen luovutuksista ja niiden dokumentoinnista. Muut luovutukset dokumentoidaan potilasasiakirjoihin. Luovutuksista jää lokitiedot järjestelmiin.

Pelastuslaitos

Keskeisimpiä tietojen luovutustahoja ovat Helsingin kaupungin lakisääteisiin työnantajavelvoitteisiin ja pelastustoimen lakisääteisiin tehtäviin liittyvät asianmukaiset viranomaistahot.

Pelastuslaitoksella on määritelty oikeudet tietojen luovuttamiseen.

Pelastuslautakunta on 8.5.2018 delegoinut toimivalan henkilörekistereitä koskevissa asioissa pelastuskommentajalle tai tämän määräämälle. Pelastuskomentaja on päättänyt (HEL 2018-004821), että hallintopäällikkö toimii pelastuslaitoksen henkilörekisterien vastuuhenkilönä. Rekistereistä ei luovuteta tietoja ilman hallintopäällikön päätöstä. Rekisterin yhteyshenkilö voi kuitenkin yksittäisessä asiassa päättää tietojen luovuttamisesta asianosaiselle tai viranomaisen tietopyyntöön perustuen lain ja pelastuslaitoksen tietosuojaa koskevat määräykset huomioiden. Luovuttajat dokumentoivat luovutukset.

Keskitettyä dokumentoinnin seuranta ei ole käytössä.

Muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna ei ole.

Tarkastusvirasto

Tarkastusvirastosta ei tehdä viranomaisluovutuksia.

11. Sopimukset ja hankinnat

Arvioitaessa tietosuoja-asetuksen asettamia velvoitteita sopimusehtojen kannalta, lähtökohdaksi on otettava asetuksen asettama velvollisuus sopia henkilötietojen käsittelystä sopimuksella, kun joku muu (kuten kaupungin palveluntuottaja) käsittelee tietoja rekisterinpitäjän (kaupunki) puolesta. Se kohdistuu sekä rekisterinpitäjään että henkilötietojen käsittelijään. Tietosuoja-asetuksessa säädetään sopimisveloitteen lisäksi tietosuojaa koskevan sopimuksen minimisisältö eli ne kohdat, joista ainakin tulee sopia.

Helsingin kaupungin tietosuojalinjauksissa (kaupungin hallitus 29.4.2019 § 287) on linjaus 8 koskien sopimuksia. Tietosuojalinjausten liitteenä on kaupungin malli rekisterinpitäjän ja käsittelijän väliseen sopimukseen liitettävästä tietosuoja- ja salassapitoliiitteestä, jossa on määritelty henkilötietojen käsittelyn edellytykset. Linjauksen 8 mukaan lähtökohtaisesti kaupungin sopimuksissa käytetään tämän mallin mukaista liitettä. Linjauksen mukaan tietosuoja- ja salassapitoliiite tai muut tietosuoja-asetuksen 28 artiklan vaatimukset täyttävät ehdot sisällytetään kaikkiin uusiin sopimuksiin, joiden perusteella käsittelijä käsittelee henkilötietoja kaupungin lukuun.

Kansliapäällikön tietosuojatyöryhmän asettamista koskevan päätöksen (28.6.2018 § 172) mukaisesti kaupungin tietosuojatyöryhmä asettaa tarvitsemansa alatyöryhmät. Tietosuojatyöryhmä päätti sopimuksia koskevan alatyöryhmän asettamisesta kokouksessaan 16.8.2018. Sopimusten alatyöryhmän tehtävänä on sopimusten osalta tukea tietosuojatyöryhmän työtä, jotta kaupungin sopimukset saadaan tietosuoja-asetuksen edellyttämälle tasolle. Alatyöryhmä käsittelee sopimuksiin liittyviä kysymyksiä ja toimii keskustelu- ja yhteistyöfoorumina. Alatyöryhmä myös valmistelee kaupunkitasoisia linjausehdotuksia vietäväksi tietosuojatyöryhmään.

Kaupungilla on valmisteltu seuraavat apuvälineet ja mallit sopimustyöhön:

- tietosuoja- ja salassapitoliiite (perusversio)
- tietosuoja- ja salassapitoliiitteen mallin käyttöohje
- tietosuoja- ja salassapitoliiite (eng)
- tietosuojaliite (suppea versio)
- tietosuojaliite (eng)
- tietosuojaliitteen käsittelijäversio (kaupunki henkilötietojen käsittelijänä)
- henkilötietojen luovutus sopimus rekisterinpitäjien välillä
- vanhojen sopimusten tarkistuslista
- tietosuojaliitteen lähete
- sopimusmuutosmalli
- käsittelytoimien kuvaus -pohja
- yleiset tietoturvan ohjeet toimittajille
- Yhteisrekisteriliite (osapuolet ovat yhteisrekisterinpitäjiä)
- Tietosuojan ja tietoturvan vaatimus pohja
- Päivitetty käsittelytoimien kuvaus -pohja

12. Koulutukset ja ohjeistus

Rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan

varmistaa ja osoittaa, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuojaa-asetusta. Organisatorisiin toimenpiteisiin sisältyvät muun muassa koulutukset ja ohjeistukset, jota kaupungin henkilötietoja käsitteleville työntekijöille annetaan.

Seuraavissa luvuissa kuvataan kaupungilla tehdyt henkilötietojen käsittelyä koskevat koulutukset ja ohjeistukset.

12.1. Henkilötietojen käsittelyä koskevat koulutukset

Tietosuojatiimi on tehnyt kaupungin henkilöstölle tietosuojan videokoulutuksen, joka kaikkien henkilötietoja työssään käsittelevien tulee katsoa. Videon katsomisen

jälkeen tulee suorittaa tentti. Esihenkilöiden tulee varmistaa, että heidän alaisensa suorittavat koulutuksen ja suoritukset dokumentoidaan.

Tietosuojan videokoulutus ja tentti, video tietosuojasta monitoimitilassa sekä tietosuojan intranetsivuihin tutustuminen on sisällytetty kaupungin perehdytys-suunnitelmaan.

Oheisessa taulukossa on tiedot tietosuojakoulutuksen ja tentin suorittaneista.

Joissakin organisaatioissa on katsottu koulutusvideoita ryhmässä ja pidetty tämän jälkeen ryhmätenttejä tai käyty ryhmäkeskusteluja. Niihin osallistuneiden lukumäärästä ei ole tarkkoja tietoja. Lisäksi tarkkojen tietojen saaminen HR-järjestelmästä on joissakin organisaatioissa ollut hankalaa.

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Tentin suorittaneiden lukumäärä/kaikki työntekijät (esim. 380/756)
Kaupunginkanslia	–
Sosiaali- ja terveystoimiala	476/14 757
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	310/15 000
Kaupunkiympäristön toimiala	356/1 632
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	110/1 700
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	183/1 556 vuonna 2022. Yhteensä 618/1 556
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	398/404
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	–
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	–
Pelastuslaitos	–
Tarkastusvirasto	17/17

Tietosuojan videokoulutusten lisäksi tietosuojatiimi on pitänyt useita tietosuojaan liittyviä koulutuksia.

Toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa järjestetään lisäksi omia tietosuojaan liittyviä koulutuksia. Seuraavissa kappaleissa luetellaan kullakin toimialalla järjestetyt koulutukset.

Kaupunginkanslia

Työllisyyden kuntakokeilussa järjestettiin asiakastyöhön liittyvä sisäinen tietosuojakoulutus syksyllä 2022.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Suun terveydenhuollon koulutuspäivillä pidettiin luento tietosuojan perusteista, osallistuneiden määrä ei ole tiedossa. Hopeatien ja Kannelmäen palvelutalojen henkilökunnalle on puolestaan järjestetty kaksi tietosuoja-koulutusta, osallistujia oli molemmissa oli 25. Lisäksi toimialalla on järjestetty koulutus tietojen luovuttamisesta, johon osallistui 10 henkilöä. Tietosuojalakimies on kouluttanut tietosuojaosuuden monialaisesta yhteistyöstä sosiaalityössä järjestetyssä koulutuksessa, osallistujamäärä ei tiedossa. Lisäksi vuonna 2022 järjestettiin tutkimuslupiin liittyvä koulutus, jossa osallistujia oli 38.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on ollut viisi koulutus- ja tietosuoja-aiheista keskustelutilaisuutta. Uusien työntekijöiden perehdytysmessut syyskuussa niistä merkittävimpänä. Osallistujia koulutustilaisuuksissa on ollut yhteensä noin pari sataa.

Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristön toimialalla järjestettiin hankintojen infotoukion yhteydessä kaikille työntekijöille avoin kansainvälisiä henkilötietojen siirtoja koskeva koulutus- ja keskustelutilaisuus.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Vuonna 2022 ei tietosuojan ja tietoturvan koulutuksia järjestetty.

Palvelukeskusliikelaitos

Puhelin- ja hyvinvointipalveluissa järjestettiin erillinen henkilötietojen käsittelyä koskeva koulutus. Koulutuksia oli yhteensä 10 kpl, osallistujia 100 (/137).

Taloushallintopalveluliikelaitos

Talpan henkilöstö on pääosin suorittanut DigiABC:n ja kaikilta uusilta työntekijöiltä edellytetään DigiABC:n suorittaminen. Lisäksi henkilöstöinfoissa on tiedotettu tietosuoja- ja tietoturvakäytännöistä.

Rakentamispalveluliikelaitos

Kaupunkiyhteisen koulutuksen ja tietosuojatentin lisäksi koulutuksia ei ole järjestetty.

Työterveysliikelaitos

Kaupunkiyhteisen koulutuksen ja tietosuojatentin lisäksi koulutuksia ei ole järjestetty. Perehdytysprosessissa esihenkilö käy myös aina läpi tietosuojaohjeistuksen toimintajärjestelmästä.

Pelastuslaitos

Pelastuslaitoksen henkilöstö suorittaa pelastustoimen oman tietoturva- ja tietosuojatentin Koulumaalissa (Tietoturva I ja II). Pelastuslaitos ei ole järjestänyt erillisiä koulutustilaisuuksia vuonna 2022.

Tarkastusvirasto

Tarkastusviraston tietosuojavastaava ja tietoturvasvastaava pitivät lokakuussa 2022 henkilöstölle tietoiskut tietosuojasta ja tietoturvasta. Lisäksi henkilöstö suoritti DigiABC-koulutuksen.

12.2. Henkilötietojen käsittelyä koskeva ohjeistus

Toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa on myös omia ohjeita koskien henkilötietojen käsittelyä. Seuraavissa kappaleissa on lueteltu kunkin toimialan, viraston ja liikelaitoksen omat ohjeet henkilötietojen käsittelystä sekä kuvattu, miten tietosuoja on huomioitu uusien työntekijöiden perehdyttämisessä.

Kaupunginkanslia

Kaupunginkansliassa noudatetaan henkilötietojen käsittelyssä kaupunkiyhteisiä ohjeita ja tiedonohjaussuunnitelmaa sekä kaupunginkanslian rekisteriselosteita. Joillakin osastoilla on lisäksi omia ohjeita, kuten Tietosuoja ja asiakirjojen julkisuutta koskevat periaatteet henkilöstöasioissa ja Uhatun henkilön yhteystietojen salassa pitäminen sekä ohjeet kaupunkiyhteisen asianhallinnan rekisteritietojen ylläpitoon ja kirjaamiseen, joka sisältää myös henkilötietojen rekisteröinnin ohjeistuksen.

Perehdyttämisessä noudatetaan henkilöstöosaston ohjeita. Yksiköillä ja tiimeillä on lisäksi tehtäväkohtainen perehdytys. Kanslian kaikkien työntekijöiden tulisi suorittaa tietosuojatentti.

Työllisyyden kuntakokeilussa URA-järjestelmää käyttävät suorittavat kaupungin tietosuojatentin lisäksi Tietosuojan ABC julkishallinnon henkilöstölle – koulutuksen. Rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisesta ohjeistetaan myös Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen laa- timissa ohjeissa osana työvoimaviranomaisen työtä.

Työllisyyspalveluissa on laadittu ohje rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta – tietoturvaloukkausten ilmoittamisesta – tietopyynnöistä työllisyyspalveluissa, jossa esitetään kootusti kaupungin julkisilla sivuilla, intranetissä ja TE-hallinnon ohjeissa esitettyä sisältöä. Ohjeen tarkoituksena on vähentää asiakastyötä tekevien hallinnollista työmäärää, sillä tiedon etsiminen useasta eri lähteestä on aikaa vievää.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Henkilötietojen käsittelyä koskevia pysyväis- ja toiminta-ohjeita on päivitetty vuoden 2022 aikana ja niiden päivitys jatkuu vuonna 2023.

Esihenkilöille painotetaan eri yhteyksissä tietosuoja-asioiden huomioimisesta jokaisen työntekijän perehdytyksessä. Uuden työntekijän perehdytysuunnitelmassa on tietosuojaosio, jotta tietosuoja tulisi huomioitua palvelusuhteen alusta lähtien ja jokainen uusi työntekijä suorittaisi tietosuojatentin.

Henkilöstöä on muistutettu tietosuojaa koskevista ohjeista esihenkilöviestin kautta vuoden 2022 aikana. Tärkeimpiä muistutuksen aiheita ovat olleet asiakas- ja potilastietojärjestelmän henkilöhaun käyttäminen ensisijaisesti henkilötunnuksella sekä tietosuojan vaikutusten arviointia ja puhelinasiointia asiakkaan kanssa koskevat ohjeet. Tärkeimmät sosiaali- ja terveystoimialan tietosuojaa koskevat ohjeet on koottu uuden intranetin sote-sivuille.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tietosuojaohjeistus on keskitetty Opehuone-sivustolle, joka on opetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön "intranet". Tietosuojaa koskevia ohjeita ja määräyksiä julkaistaan myös toimialan menettelytapa- ja toimintaohjeissa sekä henkilöstön uutiskirjeissä. Palvelukokonaisuuksien ja hallinnon palveluiden intranetsivuilla on myös tietosuoja-aiheista sisältöä.

Tietosuojan peruskoulutus sisältyy kaikille pakolliseen digiABC-koulutukseen

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimialalla on vuonna 2022 tehty vaikutustenarvioinnesta ohjeistus, joka jaetaan vaikutustenarviointeihin osallistuville ennen niiden aloittamista. Projektien tueksi on luotu lähinnä projektipäälliköille kohdennettu tietosuojan tsekkilista. Lisäksi esihenkilöiden uutiskirjeeseen on laitettu muistutus edellyttää alaisilta tietosuojakoulutuksen suorittamista. Tietoturvaloukkauksista ja niiden raportoinnista on uutisoitu ja annettu ohjeistusta intrassa.

Uudet työntekijät veloitetaan suorittamaan tietosuojatentti. Tietosuojatentin tekemistä tukee sitä ennen katsottava peruskoulutusvideo. Tietosuojatentti on osana toimialan perehdyttämisohjelmaa ja työntekijän esihenkilö on vastuussa tentin suorittamisen seurannasta.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Toimialan omia ohjeita ovat Kirjastopalvelujen ja HelMet-kirjastopalvelujen käyttöpolitiikat. Pääsääntöisesti käytetään kaupunkiyhteisiä ohjeita.

Käyttö- ja salassapitositoumuksia ei ole.

Uusien työntekijöiden perehdytyksessä tietosuoja on huomioitu esihenkilöiden tarkistuslistassa, joka sisältää ne asiat, jotka käydään kaikkien uusien työntekijöiden kanssa läpi. Lisäksi on pakollinen kaupunkiyhteinen tietosuojakoulutus.

Ei muutoksia vuoteen 2021 nähden.

Palvelukeskusliikelaitos

Palvelukeskus Helsingissä noudatetaan kaupunkiyhteisiä ohjeita. Lisäksi on omaa ohjeistusta, joka on Palvelukeskus Helsingin omilla intranetsivuilla, koskien mm M365-ympäristöön tallennettavaa tietoa.

Salassapitositoumus pyydetään jokaiselta, joka suorittaa tietosuojatentin. Tietosuojatentti ja salassapitositoumuksen hyväksyminen kuuluu tehdä jokaisen, joka Palvelukeskus Helsingissä käyttää tietokonetta työssään. Salassapitositoumuksia on tehty sama määrä kuin suoritettuja tietosuojatenttejä.

Taloushallintopalveluliikelaitos

Käyttö- ja salassapitositoumusten hyväksyjä on noin 42 (esihenkilöiden lukumäärä).

Uudet työntekijät suorittavat DigiABC-tentin ja perehdytykseen kuuluu lisäksi muuta tietosuojaa/tietoturvaa.

Talpassa on käytössä perehdytyksen ABC, jossa tietosuoja ja tietoturva ovat omina kohtinaan. Näistä on linkit kaupungin tietosuoja- ja tietoturvasivuille.

Tietoturvaloukkauksista on tehty Talpan oma prosessikuvaus ja ohjeistus sekä opetusvideo.

Rakentamispalveluliikelaitos

Starassa noudatetaan kaupunkiyhteisiä ohjeita. Uudet työntekijät opastetaan tietosuoja-asioihin perehdyttämisenoppaassa ja tarvittaessa tietosuojavastuuhenkilön antamalla neuvonnalla.

Muutoksia edelliseen vuoteen ei ole.

Työterveysliikelaitos

Työterveys Helsingissä noudatetaan kaupunkiyhteisiä ohjeita. Käytännön työtilanteiden sovellukset on kuvattu on laatujärjestelmässä ja tietoturvasuunnitelmassa.

Koko henkilöstö, myös sijaiset, tekevät salassapitositoumuksen. Esihenkilöt perehdyttävät uudet työntekijät tietosuoja- ja tietoturva-asioihin ja tietosuojatentti on osa uusien työntekijöiden koulutusta.

Pelastuslaitos

Pelastuslaitoksella on käytössä kuusi ohjetta koskien henkilötietojen käsittelyä:

- ohje 33/2018 Henkilörekistereiden hallinto ja tietosuoja
- ohje 22/2018 Pelastuslaitoksen tietosuoja ja salassapito
- ohje 23/17/PEL Pelastuslaitoksen organisaatioturvallisuus
- ohje 22/2020 Tiedonhallinnan vastuuroolit
- ohje 34/2020 Valokuvien ja videoiden kuvaaminen ja käsittely
- ohje 30/2018 Viestinnän yleisohje

Uusien työntekijöiden täytyy suorittaa pelastustoimen oma tietoturva- ja tietosuojatentti Koulumaalissa (Tietoturva I ja II). Tietosuoja kuuluu uuden henkilön perehdyttämiseen. Perehdyttäminen on esihenkilön vastuulla.

Muutoksia edelliseen vuoteen ei ole.

Tarkastusvirasto

Tarkastusvirastossa noudatetaan kaupunkiyhteisiä ohjeita. Tietosuoja- ja tietoturvakoulutukset ovat osa uusien työntekijöiden perehdyttämisohjelmaa. Jokainen tarkastaja antaa vuosittain riippumattomuusvakuutuksen. Arviointi- ja tarkastustyöpapereiden sähköisestä dokumentoinnista on annettu omat ohjeistuksensa.

13. Henkilötietojen tietoturvaloukkaukset

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksella tarkoitetaan tapahtumaa, jonka seurauksena henkilötietoja tuhoutuu, häviää, muuttuu tai niihin pääsee käsiksi ulkopuolinen taho, jolla ei ole oikeutta käsitellä tietoja. Tietoturvaloukkaus voi tapahtua vahingossa tai tahallisesti. Henkilötietojen tietoturvaloukkauksia ovat esimerkiksi tietojen lähettäminen väärälle henkilölle, kadonnut henkilötietoja sisältävä paperi, omaan työhön kuulumattomien henkilötietojen katselu, kadonnut muistitikku, varastettu tietokone tai murtautuminen henkilötietoja sisältävään järjestelmään.

Tietoturvaloukkauksen havainneen työntekijän tulee ilmoittaa havaitsemastaan tietoturvaloukkauksesta välittömästi esihenkilölleen ja oman organisaationsa tietosuojan vastuuhenkilölle. Vastuuhenkilön tulee ilmoittaa tietoonsa saamasta tietoturvaloukkauksesta välittömästi tietosuojavastaavalle ja apulaistietosuojavastaavalle tiketöintijärjestelmän kautta. Vastuuhenkilö huolehtii siitä, että asia tulee selvitettyksi organisaatiossa.

Oheisessa taulukossa on lueteltu tapahtuneiden tietoturvaloukkausten lukumäärät kunkin toimialan, viraston ja liikelaitoksen osalta:

Toimiala/ virasto/ liikelaitos	Tietoturvaloukkausten lukumäärä			
	25.2.2018–31.12.2019	2020	2021	2022
Kaupunginkanslia	1	8	8	10
Sosiaali- ja terveystoimiala	172	193	275	295
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	19	17	12	15
Kaupunkiympäristön toimiala	7	4	3	9
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	1	3	3	4
Liikenneliikelaitos (HKL)	1	0	0	Ei tilastoida 2022 lähtien
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	4	0	5	3
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	38	8	7	1
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	0	2	0	1
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	1	1	8	17
Pelastuslaitos	0	0	0	0
Tarkastusvirasto	0	0	0	0
Kaupungilla yhteensä	244	236	321	355

Seuraavissa kappaleissa on kuvattu toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa tapahtuneet tyypillisimmät tietoturvaloukkaustapaukset, mikäli niitä on tapahtunut useita, sekä mahdolliset vahingonkorvausvaatimukset.

Kaupunginkanslia

Työllisyyden kuntakokeilussa tietoturvaloukkauksesta ilmoittaminen tapahtuu kaupungin ohjeistuksen mukaisesti esihenkilölle ja tietosuojan vastuuhenkilölle. URA-asiakastietojärjestelmän turvallisuuteen liittyvästä tapahtumasta on tehtävä tietoturvaloukkausilmoitus myös KEHA-keskukselle, joka vastaa tietojärjestelmään liittyvistä rekisterinpitäjän velvoitteista.

Kaupungilla on otettu keväällä 2022 käyttöön uusi HR- ja palkanmaksujärjestelmä Sarastia. Kaupunki on tehnyt järjestelmään liittyen 4 tietoturvaloukkausilmoitusta:

- Kasko 15.8.2022: Sarastian esihenkilönäkymässä näkyi esihenkilöille sellaisten työntekijöiden tietoja, jotka eivät olleet heidän alaisiaan. Sarastiaan ilmoitettiin virheistä, mutta niiden esiintyminen jatkui.
- Sote 24.8.2022: Virheitä sähköpostiosoitteissa ja osa-aikatyötä ja osa-aikatyön prosentteja koskevissa merkinnöissä. Virheitä esihenkilötiedoissa.
- Kaupunginkanslia: Palkanmaksun virheitä, ja joissain tapauksissa myös väärä esihenkilö on voinut nähdä hänelle kuulumattomia henkilötietoja.
- Kymp 19.12.2022: Henkilötiedot luvattomasti nähtävillä Sarastiassa.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on 5.12.2022 lähettänyt Helsingin kaupungille kirjeen, jossa on todettu, että kaupungin ilmoitukset eivät anna aiheutta ryhtyä asiassa enempiin toimenpiteisiin. Tämä johtui siitä, että kaupunki oli jo toteuttanut tietoturvaloukkausten edellyttämät toimenpiteet. Ilmoitukset otetaan kuitenkin huomioon Helsingin kaupungin toiminnan lainmukaisuuden seurannassa. Mikäli rekisterinpitäjän toiminnassa ilmenee tietoturvaloukkaukseen liittyviä syitä, voi tietosuojavaltuutettu ryhtyä muihin mahdollisiin toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Tyypillisimpiä tietoturvaloukkaustapauksia ovat olleet paperin käsittelyyn liittyviä tapauksia, kuten asiakaslistan katoaminen, asiakastietoja sisältävien dokumenttien ohjeiden vastainen hävittäminen tai tulostaminen väärälle tulostimelle.

Tietojärjestelmiin liittyvät tietoturvaloukkaukset olivat tyypillisesti asiakastietojen kirjaaminen väärälle asiakkaalle sekä asiakas- ja potilastietojärjestelmän työkoriviestien ohjautuminen väärälle henkilölle esimerkiksi työpaikan vaihtumisen tai sijaisjärjestelyn perusteella.

Vahingonkorvausvaatimuksia ei ole esitetty vuoden 2022 aikana. Vuonna 2022 maksettiin vahingonkorvauksia yhden, vuonna 2021 esitetyn, vahingonkorvausvaatimuksen perusteella kolmelle henkilölle.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Tyypillisin tietoturvaloukkaus on ollut sähköpostin kaikkien vastaanottajien näkyminen vastaanottajakentässä silloin, kun niiden olisi pitänyt olla piilokopiokentässä.

Kaupunkiympäristön toimiala

Tyypillisimmät tietoturvaloukkaukset tarkastelujakson aikana ovat olleet sähköpostin lähettäminen väärälle vastaanottajalle ja henkilötietojen luvaton tai liian laaja julkaiseminen. Vahingonkorvausvaatimuksia ei ole esitetty vuoden 2022 aikana.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Tarkastelujakson aikana toimialalle ei ole tehty vahingonkorvausvaatimuksia.

Palvelukeskusliikelaitos

Tyypillisimmät ovat henkilötietojen asiastonta katselua Apotti-järjestelmästä.

Taloushallintopalveluliikelaitos

Tarkastelujakson aikana toimialalle ei ole tehty vahingonkorvausvaatimuksia.

Rakentamispalveluliikelaitos

Tarkasteltavana ajanjaksona ei ole ollut tietoturvaloukkauksia eikä näihin liittyviä korvausvaatimuksia.

Työterveysliikelaitos

Tavallisimmat tietoturvaloukkaukset liittyvät dokumenttien lähettämiseen suojatussa sähköpostissa tai sähköisessä asiointissa väärälle henkilölle. Lisäksi potilastietojärjestelmässä on mm. kopioi-liitä toiminnolla liitetty väärä tietoja potilaskertomukseen.

Korvausvaatimuksia ei ole tullut.

Pelastuslaitos

Vahingonkorvausvaatimuksia ei ole esitetty vuoden 2022 aikana.

Tarkastusvirasto

Tarkasteltavana ajanjaksona ei ole ollut tietoturvaloukkauksia eikä näihin liittyviä korvausvaatimuksia.

14. Valvontaviranomaisten selvitys- ja tietopyynnöt

Tietosuojavaltuutettu on Suomen kansallinen valvontaviranomainen, joka valvoo tietosuojalainsäädännön noudattamista. Tietosuojavaltuutetun toimisto saattaa lähettää rekisterinpitäjille selvityspyynnöitä esimerkiksi tilanteissa, joissa on tietosuojavaltuutetun toimistolle ilmoitettu tietoturvaloukkauksesta ja siitä tarvitaan selvennystä.

Seuraavissa kappaleissa on lueteltu kunkin toimialan, viraston ja liikelaitoksen osalta, onko niille tullut tietosuojavaltuutetun toimistolta selvitys- tai tietopyynnöitä.

Kaupunginkanslia

Selvityspyynnöitä on tullut yksi kappale ja se koski kansliapäällikön henkilötietojen kansainvälisiä siirtoja koskevia päätöksiä (Microsoftin M365-palvelujen käyttöönotto Helsingin kaupungilla 12.10.2022 § 196 ja Henkilötietojen ja salassapidettävien tietojen maantieteellistä sijaintia ja siirtoa koskevat edellytykset 12.10.2022 § 195).

Sosiaali- ja terveystoimiala

Toimialalle on tullut kuusi selvityspyynnöitä tietosuojavaltuutetun toimistosta vuonna 2022. Näistä kaksi koski tietosuojavaltuutetun toimistolle tehtyjen tietoturvaloukkauksilmoitusten tietosisältöä ja sisälsi ilmoituksia koskeneen lisätietopyynnön. Yksi koski sitä, oliko tietoturvaloukkauksen kohteena olleelle rekisteröidylle ilmoitettu kaikki tietosuojasetuksen edellyttämät tiedot tietoturvaloukkauksesta. Yksi koski rekisteröidyn tietopyyntöön vastaamista ja vastauksen laajuuden asianmukaisuutta. Yksi rekisteröidyn esittämään tietojen korjaamispyyntöön annettua vastausta ja tietojen korjaamisen tilaa. Lisäksi toimialalle tuli Koronarokotus.fi-sivustoa koskenut selvityspyynnö, joka koski sivustolla käytettyä Google Analytics -toimintoa.

Helsingin kaupunki pyysi tietosuojavaltuutetulta kirjallisia ohjeita yleisen tietosuojasetuksen 36 artiklan mukaisessa ennakkokuulemismenettelyssä. Pyyntö koski Apotti tietojärjestelmään suunniteltuja tietojenvaihtotoimintoja. Tietosuojavaltuutetun ohjeen mukaan salassäätelyn vastaisesta toiminnasta aiheutuvia riskejä voidaan alentaa jättämällä toteuttamatta salassäätelyn vastaisia käsittelytoimia. Lisäksi tietosuojavaltuutettu on 23.9.2020 antamallaan päätöksellä antanut rekisterinpitäjälle kirjallisen varoituksen. Perusteena oli, että mikäli rekisterinpitäjä ottaa käyttöön lain vastaiseksi havaitut tietojenvaihtotoiminnot, ne toden-

näköisesti ovat myös yleisen tietosuojasetuksen vastaisia. Hallinto-oikeus on 3.3.2022 antamallaan päätöksellä hylännyt Helsingin tietosuojavaltuutetun päätöksestä tekemän valituksen.

Rekisteröity oli kannellut tietosuojavaltuutetulle hänen henkilötietojensa käsittelystä Helsingin kaupungin lastensuojelun tukihenkilötoiminnassa. Apulaistietosuojavaltuutettu on valituksenalaisessa päätöksessään katsonut käsittelytoimet yleisen tietosuojasetuksen 6 ja 10 artikloiden vastaisiksi, antanut rekisterinpitäjälle huomautuksen ja määrännyt rekisterinpitäjää saattamaan käsittelytoimet 30 päivän määräajassa tietosuojasetuksen mukaisiksi. Hallinto-oikeus on 23.9.2022 antamallaan päätöksellä hylännyt Helsingin kaupungin apulaistietosuojavaltuutetun päätöksestä tekemän valituksen.

Sekä apulaisoikeuskanslerilta että eduskunnanoikeus-asiemieheltä on tullut yksi selvitys- ja lausuntopyyntö. Molemmat koskivat menettelyä tietopyyntöjen käsittelyssä ja erityisesti julkisuuslain mukaisen määräajan noudattamista.

Toimialalla oli suunniteltu Terveystyötyarvio-nimisen työkalun käyttöönottoa. Terveystyötyarvio-työkalun käyttötarkoituksena on potilastietojen analysointi hoitotilanteiden aikana ja niiden jälkeen.

Työkalusta oli laadittu vuonna 2020 tietosuojaa koskeva vaikutusten arviointi, joka oli lähetetty kaupungin tietosuojavastaavan loppuraportissa annetun ohjeistuksen mukaisesti tietosuojavaltuutetun toimistoon ennakkokuulemistä varten. Tietosuojavaltuutettu on käsitellyt asian valvonta-asiana ja antanut toimialalle rekisterinpitäjänä varoituksen, sillä toimiala ei ole tunnistanut, että hoitotilanteiden ulkopuolella tapahtuva hoitopäätöksiin vaikuttava tietojen analysointi muodostaa automatisoituja yksittäispäätöksiä. Automaattisia yksittäispäätöksiä muodostuu niiden potilaiden osalta, joiden tiedot analysoidaan automaattisesti mutta ihminen ei tarkasta analyysin lopputulosta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Toimialalle on tullut yksi selvityspyynnö Tietosuojavaltuutetun toimistosta v. 2022

Kaupunkiympäristön toimiala

Valvontaviranomaisen selvitys- ja tietopyyntöjä ei ole tullut vuonna 2022.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Toimialalle on tullut kaksi selvityspyyntöä tietosuojaval-
tuutetun toimistosta vuonna 2022. Kummatkin koski-
vat Helmet-kirjastojen käyttäjäseurannassa käytettyä
Google Analytics -toimintoa.

Palvelukeskusliikelaitos

Tarkasteltavana ajanjaksona ei ole ollut valvontaviran-
omaisen selvitys- tai tietopyyntöjä.

Taloushallintopalveluliikelaitos

Tarkasteltavana ajanjaksona ei ole ollut valvontaviran-
omaisen selvitys- tai tietopyyntöjä.

Rakentamispalveluliikelaitos

Tarkasteltavana ajanjaksona ei ole ollut valvontaviran-
omaisen selvitys- tai tietopyyntöjä.

Työterveysliikelaitos

Tarkasteltavana ajanjaksona ei ole ollut valvontaviran-
omaisen selvitys- tai tietopyyntöjä.

Pelastuslaitos

Tarkasteltavana ajanjaksona ei ole ollut valvontaviran-
omaisen selvitys- tai tietopyyntöjä.

Tarkastusvirasto

Tarkasteltavana ajanjaksona ei ole ollut valvontaviran-
omaisen selvitys- tai tietopyyntöjä.

15. Tietosuojatyössä havaitut ongelmakohdat, kehittämistarpeet ja onnistumiset

Yksi tietotilinpäätöksen keskeisiä tehtäviä on nostaa esil-
le tietosuojatyön ongelma-kohtia, kehittymisen paikkoja ja
onnistumisia. Niitä luetellaan seuraavissa luvuissa kun-
kin toimialan, viraston ja liikelaitoksen osalta.

15.1. Ongelmakohdat

Kaupunginkanslia

Kaupunginkansliassa on vuoden 2022 aikana havaittu
seuraavia haasteita tietosuojan toteuttamisessa:

Henkilötietojen maantieteelliseen sijaintiin ja siirtoon liit-
tyvät vaatimukset on koettu haastaviksi toteuttaa vaiku-
tustenarviointien yhteydessä. Mikäli kyseessä on hen-
kilötietojen käsittely EU/ETA-alueen ulkopuolella, on
koettu haastavaksi arvioida, milloin kohdemaan tieto-
suojan taso on riittävä tai suojoitomenpiteet riittävät niin,
että käsittely on mahdollista. Kansliapäällikön 25.1.2022
ja 12.10.2022 tekemällä tiedon sijaintia ja siirron edel-
lytyksiä koskevilla, kaupungin toimintatapoja linjaavilla
päätöksillä pyrittiin selkiyttämään tilannetta, mutta käy-
tännön tasolla vaatimusten noudattaminen on edelleen
erittäin haastavaa.

Tietosuojan vaikutustenarviointien tekemistä koske-
vassa osaamisessa ja vaikutustenarvioinnin kytkemi-
sessä osaksi hankintaprosessia ja siihen liittyvää pää-
töksentekoa on edelleen kehitettävää ja koulutusta ja
ohjeistusta tarvittaisiin enemmän kuin tällä hetkellä on
mahdollista toteuttaa.

Tietosuojan vaikutustenarviointeja ryhdytään edelleen
usein toteuttamaan liian myöhään, jolloin niiden tekemi-
sessä on kova kiire tai niiden tarkoituksena oleva riskien-
hallinta ei enää ehdi toteutua.

Haasteita on tunnistettu liittyen henkilötietojen luovutuk-
siin tilanteissa, joissa tietoa ei luovuteta teknisen raja-
pinnan kautta niin, että luovutuslokista kävisi ilmi luovu-
tuksen ajankohta ja tiedot vastaanottava taho. Monissa
tilanteissa tiedot joudutaan luovuttamaan paperisina
tulosteina, jolloin työntekijän vastuulle jää kirjata järjes-
telmään tieto tulosteiden luovutuksesta. Kaikissa jär-
jestelmissä ei välttämättä ole selkeää paikkaa tällaisen
kirjauksen tekemiseen.

Työllisyyden kuntakokeiluun liittyviä haasteita

Työllisyyden kuntakokeilukunnista tuli TE-hallinnon asiakastiedonyhteisrekisterinpitäjiä KEHA-keskuksen kanssa 23.5.2022 voimaan tulleiden lainsäädäntömuutosten myötä. Helsingin kaupunki on rekisterinpitäjä omia asiakaitaan koskevien tietojen osalta ja KEHA-keskus vastaa valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään liittyvistä rekisterinpitäjän velvoitteista. Uusi rooli on aiheuttanut työllisyyspalveluille uusia tehtäviä ja vastuita, esim. asiakaiden pyyntöjä enää siirretä TE-toimiston vastattavaksi. Yhteisrekisterinpitäjien tehtävät ovat käytännössä eriytyneet, koska toiseen yhteisrekisterinpitäjään ei ole säännöllistä keskusteluyhteyttä.

Meneillään olevan kuntakokeilun rinnalla valmistaudutaan samanaikaisesti tulevaan TE2025-uudistukseen, jonka tarkoituksena on TE-palveluiden siirto pysyvästi kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta lukien. Jo tässä vaiheessa on havaittu tietosuojaan liittyviä haasteita, esimerkiksi suunnitellut hankinnat eivät ole kaikilta osin onnistuneet kaupungin valtiota tiukempien tietosuojatulkintojen vuoksi.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Sosiaali- ja terveystoimialalla on havaittu puutteita asiakirjojen huolellisessa käsittelyssä, salassa pidettävän tiedon säilyttämisessä ja sähköpostikäytännöissä. Asiakirjojen käsittely ja salassa pidettävän tiedon säilyttäminen koskevat sähköistä ja manuaalista käsittelyä.

Tietoturvaloukkausten havaitsemisessa ja ilmoittamisessa on havaittavissa tietoisuuden lisääntymistä, mutta puutteitakin esiintyy. Puutteita on havaittu tietosuojan huomioimisessa hankintaprosessissa erityisesti pilotoinneissa ja toiminnassa pienhankintana tehtävissä hankinnoissa. Tietosuojan vaikutustenarviointien tekeminen aloitetaan liian myöhäisessä vaiheessa. Linjajohdon tietosuojaosaamisessa on havaittu koulutustarpeita erityisesti koskien sosiaalihuollon ja terveydenhuollon välisten tietojenvaihtojen lakiperusteita. Tietosuojan ja tietoturvan eron ja toisaalta yhteyden tunnistamisessa on haasteita.

Tietoturvaloukkauksia ilmoitetaan enemmän kuin edellisen tarkastelujakson aikana. Lisäksi yleinen tietosuoja-tietous on kasvanut toimialalla. Kiinnostus tietosuoja-asioihin näkyy myös koulutuspyyntöinä. Työntekijät ovat olleet enemmän yhteydessä tietosuojaan ja -turvaan liittyvissä kysymyksissä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Jo kahtena edellisenä vuonna merkittäväksi ongelmaksi on osoittautunut se, että esihenkilöt eivät vaadi tietosuojan peruskoulutuksen suorittamista uusilta työntekijöiltään. Ongelma ei ole poistunut myöskään vuonna 2022. Ainoastaan 310 henkilöä on suorittanut tietosuojatentin.

Tällä on ollut seurauksena se, että tietoturvaloukkausten määrä on kasvanut lähes kaksikertaiseksi edelliseen vuoteen verrattuna. Kyse niissä on usein alkeellisista virheistä toimintatavoissa, joka johtuu siitä, että perusymmärrys henkilötietojen käsittelystä työtehtävissä on jäänyt puutteelliseksi.

Toimialalle tulleiden tietopyyntöjen määrä on lähes kaksinkertaistunut vuoden 2022 aikana ja ne ovat työllistäneet tietosuojan vastuuhenkilöä ja muita asiantuntijoita niin, että suurin osa vuodelle suunnitelluista tietosuoja-käsittelyistä keskustelutilaisuuksista, koulutuksista ja oppilaitosvierailuista on jäänyt toteutumatta.

Huolestuttava on myös havainto, että kouluilla ja oppilaitoksissa on otettu käyttöön opiskeluohjelmia ja sovelluksia, joiden käytön tietosuojavaikutuksia ei ole arvioitu tai jotka suoraan aiheuttavat korkeita riskejä henkilötietojen suojalle.

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimialan toiminnan monipuolisuudesta ja laajuudesta johtuen henkilörekistereitä ja henkilötietoja sisältäviä tietojärjestelmiä on paljon ja niiden hallinnointi on haastavaa. Tähän liittyen oman ongelmansa tuo se, että toimialan tietojärjestelmissä olevia henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja on määrällisesti erittäin paljon ja osa niistä on peräisin ajalta, jolloin nykyistä henkilötietoja koskevaa lainsäädäntöä ja kaupungin/toimialan ohjeistusta ei vielä ole ollut.

Tietosuojakoulutusten tekemistä ei seurata ja dokumentoida riittävästi esihenkilöiden toimesta, ja henkilöstön suuri vaihtuvuus tuo haasteita jatkuvuuden näkökulmasta. Tämä näkyy muun muassa lisääntyneenä tuen tarpeena vaikutustenarviointien läpiviemisessä. Haasteena on edelleen se, että tietosuoja otettaisiin huomioon riittävän varhaisessa vaiheessa hankkeiden suunnittelussa ja resursoinnissa. Parannusta tähän on kuitenkin tullut edelliseen tarkastelujaksoon verrattuna. Tietoturvapäällikön vaihdettua työpaikkaa tehtävää on hoidettu toistaiseksi sijaistuksella. Yleisesti ottaen asenne tietosuoja kohtaan on negatiivinen. Tähän vaikuttaa muun muassa esihenkilöstön nihkeä suhtautuminen tietosuojaan ja sen tarpeellisuuteen.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Pilvipalvelujen käytössä on havaittu, että käyttäjän tulisi edelleen tiedostaa tarkemmin tallennettavan tiedon turvaluokitus eli minne minäkin tiedon voi tallettaa. Tämä koskee sekä ryhmätyöohjelman (Teams) keskusteluja että työstettäviä tiedostoja (O365). ”Tee näin” -ohjeita tarvittaisiin.

Yhtenä ongelmakohtana on tunnistettu tietojen käsittely kaupungin järjestelmien ulkopuolisissa palveluissa, joiden tietosuojavaatimuksia ei ole arvioitu (esimerkiksi yksityiskäyttöön tarkoitetut Googlen Gmail ja Drive sekä Dropbox).

Erytisenä ongelmakohtana on ollut se, etteivät esihenkilöt läheta uusia vakinaisia työntekijöitä tietosuojatenttiin. Tätä on tehostettu viestimällä esihenkilöitä asiassa palvelukokonaisuuden johtajien kautta.

Henkilörekisterien määrä on kasvussa. Samoin tietoturvaloukkausten määrä. Nämä lisäävät toimialan tietosuojan vastuuhenkilön työmäärää.

Vaikeutena on ollut tietoturvapääällikkö-tehtävän vaihtuvuus. Kun edellinen tietoturvapääällikkö vaihtoi työpaikkaa 30.9.2021, (ei tehtävää 1.10.2021 jälkeen ole saatu täytettyä) tehtävä saatiin täytettyä vasta 1.3.2022.

Palvelukeskusliikelaitos

Henkilökunnan tehtävätaaso vaihtelee Palvelukeskuksessa. Tietosuojaosaamista on kuitenkin selkeästi aiempaa enemmän, siitä kertonee myös se, että tietoturvaloukkauksia on tullut rajatummalta työntekijäryhmältä selvittävääksi vuonna 2022.

Vuoden 2022 lopussa Palkessa huolestuttaa, kuinka DigiHelsinki Oy:n suhteen saadaan huomioitua tietosuoja, kun mm. työasemille ja verkkolevyille tulee saamaan suoran yhteyden Palvelukeskuksen näkökannalta hallitsematonta hallinnoijaa ja käsittelijää, jopa kaupungin ulkopuolelta.

Nykyinen M365-ohjeistus aiheuttaa ongelmia Palvelukeskuksessa, koska käsittelemme kasko- ja soteasiakkaiden tietoja. Noudatamme erityistä varovaisuutta näiden asiakkaiden tietojen käsittelyssä.

Taloushallintopalveluliikelaitos

Painetussa muodossa olevan aineiston käsittely osalta tarvitaan lisäohjeistusta. Nykyinen M365-ohjeistus ja pilvipalvelukäyttö vaatii selkeyttämistä.

Rakentamispalveluliikelaitos

Tuotantoprojektien ohjelmistojen hankinnat ovat edellyttäneet kaupungin ohjeiden, tietosuoja ja -turvaa koskevien käytäntöjen huomioon ottamisen varmistamista etätyössä. Erytisiä ongelmakohtia tietosuojatyössä ei ole ilmennyt tarkasteltavana ajanjaksona.

Työterveysliikelaitos

Haasteet tietosuojassa liittyvät erityisesti arjessa tapahtuviin puutteisiin tietojen käsittelyssä, kuten huolimattomuuteen potilasasiakirjojen säilyttämisessä ja doku-

mentoinnissa. Näistä on muistutettava lähes viikoittain. Kotihakemistoilla olevien tietojen käytön seuranta ja valvonta on käytännössä vaikeaa. Jatketaan panostuksia henkilötietoja sisältävien tietojen poistamiseen tietokoneelta päivittäin (ladatut tiedostot).

Tietoturvasuunnitelman päivittäminen antoi hyvän kokonaisnäkymän tietoturva- ja tietosuoja-asioiden nykytilaan ja kehittämistarpeisiin.

Tietosuojakoulutusten kokonaisuutta arvioitiin kriittisesti ja tehtiin uudenlainen koulutussuunnitelma eri ammattiryhmille vuodelle 2023.

Pelastuslaitos

Pelastuslaitos ei ole havainnut uusia ongelmia. Aiemmin havaitut ongelmat liittyvät lähinnä käytettäviin järjestelmiin. Levyllä olevien tietojen käytön seuranta ja valvonta on käytännössä vaikeaa ja riskejä hallitaan käyttöoikeuksilla ja ohjeistuksilla.

Tarkastusvirasto

Tarkastusvirastossa ei ole havaittu uusia ongelmia. Käyttäjien kotihakemistoilla olevien tietojen käytön seuranta ja valvonta on käytännössä vaikeaa. Riskejä hallitaan käyttöoikeuksilla, koulutuksilla ja ohjeistuksilla.

15.2. Kehittämistarpeet

Kaupunginkanslia

Kanslian tietosuojan vastuuhenkilöissä on tapahtunut muutoksia vuoden 2022 aikana. Syksyn alussa luovuttiin varahenkilön nimikkeestä ja nimettiin kolme tietosuojan vastuuhenkilöä. Tarkoituksena oli, että kaikki kolme käyttäisivät työajastaan noin puolet tietosuojatyöhön. Tällä hetkellä tietosuojatyöhön liittyvien tehtävien hoitamiseen edes minimitasolla kuluu tietosuojan vastuuhenkilöiltä n. 2 henkilön koko työaika. Tietosuojan vastuuhenkilöt osallistuvat lähes kaikkiin kanslian osastojen palveluja, hankintoja ja järjestelmiä koskeviin vaikutustenarviointeihin keskeisessä roolissa. Tietosuojatyön määrä on lisääntynyt huomattavasti tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen.

Vuoden 2023 aikana olisi tavoitteena siirtää tietosuoja-työtä ja vaikutustenarviointien tekemiseen liittyviä vastuita takaisin osastoille. Kanslian osastot toteuttavat palveluitaan ja vastaavat niihin liittyvästä henkilötietojen käsittelystä sekä toiminnassaan muodostuvista henkilörekistereistä. Osastoilla on myös paras tietämys omasta toiminnastaan. Samalla tulisi huolehtia tietosuojatyötä ja vaikutustenarviointeja tekevien riittävästä osaamisesta ja kouluttamisesta.

Tiedonhallintalain toimeenpano ja jalkauttaminen jatkuivat vuoden 2022 aikana.

Kaupungin tietohallinnon uudelleen järjestely ja siihen liittyvä digipalveluita tarjoavan sidosyhteisön perustaminen jatkui vuoden 2022 aikana. Vuoden 2023 alusta aloittaa DigiHelsinki Oy, joka tuottaa kaupungin infra- ja perustietotekniikan palvelut.

Kaupunki panostaa digitaalisten palveluiden hyödyntämiseen ja myös niiden omaan tuotantoon. Tämä aiheuttaa edelleen lisääntyvää tietosuojatyötä kaupunginkansliassa.

Tiedonhallintalain toimeenpanoon ja tietosuojaan liittyvät kasvaneet tietoturvatarpeet sekä digipalveluiden erilaisten teknisten ratkaisuiden kasvanut määrä ja monimutkaisuus lisäävät tarvetta kaupungin oman tietoturvakyvyyden merkittävälle kehittämiselle. Tämä tarkoittaa sekä kaupungin oman henkilöstön tehtäviin liittyvän tietoturvaosaamisen kehittämistä että asiantuntijapalveluiden aiempaa laajempaa hyödyntämistä. Tietoturvaosaajien vähäinen määrä koko digipalvelualalla korostaa tarvetta keskittyä kaupungin valitsemiin tiettyihin teknologiaratkaisuihin.

Kaupungin tietohallinnon uudelleen järjestely ja siihen liittyvä digipalveluita tarjoavan sidosyhteisön perustaminen vietiin loppuun vuoden 2022 aikana. Uudelleen järjestelyjen yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota tietoturvaan liittyvien voimavarojen kohdentamiseen. Osa digitaalisen perustan tietoturvapalveluista on mahdollista toteuttaa sidosyhteisön palveluina, osa kaupunkiyhteisistä tietoturvan tehtävistä ja palveluista kaupungin toimesta.

Jos rekisteröidyn pyynnot tulevat muuten kuin sähköisen asiointipalvelun kautta tai tietopyyntölomakkeella, niitä ei tällä hetkellä tilastoida. Tulisi selvittää, miten nämäkin tietopyynnot saataisiin kirjattua ja tilastoitua.

Tulisi selvittää, pitäisikö tiedot tietojärjestelmien suunnitelmattomista käyttökatkoista raportoida digitaaliselle perustalle, kun digitaalisen perustan palveluihin tulee kyberturvapalveluiden valvomotoiminne parantamaan tämän osa-alueen hallintaa.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Sotessa tulisi edelleen kiinnittää huomiota tietosuojaan varhaisemmassa vaiheessa hankkeita ja projekteja. Tietosuojatietoisuus on parantunut ylimmässä johdossa, mutta linjajohtoon tietoisuuden parantamiseen tulee edelleen panostaa.

Uusi asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotti otettiin käyttöön vuoden 2021 aikana. Vanhat asiakas- ja potilastietojärjestelmät siirtyivät Apotin käyttöönoton myötä katselukäyttöön ja jäivät myöhemmin pois käytöstä kokonaan. Apotin kehittäminen on tuottanut lisätyötä tietosuojaan ja -turvan saralla. Apotin käyttöönoton myötä on myös aiheutunut järjestelmän toiminnasta ja käytöstä tietoturvaloukkauksia.

Rekisteröityjen informointiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Tällä hetkellä informointi tapahtuu rekisteriselosteilla, jotka kuvaavat henkilötietojen käsittelyä vain hyvin yleisellä tasolla.

Tietosuojaan vaikutustenarviointeja on laadittu enemmän kuin viime tarkastelujakson aikana. Myös tietopyyntöprosessi sujuu paremmin, mutta edelleen tulee kiinnittää huomiota henkilöstön tietoisuuteen oikeista toimintavoista, koska tietopyyntöihin liittyvät konsultoinnit edelleen kuormittavat tietosuojalakimiehiä.

Käyttöoikeuksien hallintaan ei ole keskitettyä sähköistä ratkaisua, vaan käytössä ovat paperiset käyttöoikeuslomakkeet. Sähköinen käyttöoikeusprosessi ja -järjestelmä pitäisi saada tehtyä mahdollisimman pian.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Tietosuoja- ja -turvakoulutusta tulisi järjestää henkilöstölle työn tarpeiden ja sisällön mukaisesti kohdennettuna. Tietosuojaan peruskoulutukseen osallistumista tulisi tehostaa. Tavoitteena on järjestää useita tietosuojateemaisia keskustelutilaisuuksia eri yksiköille v. 2022.

Toimitilojen tietosuojaan koskevat puutteet pitäisi korjata.

Keskeinen kehittämiskohde on digitaalisten pilvipalveluiden, M365 ja GWE-Fundamentals tietosuojaosastosten mukaisuuden varmistaminen.

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimialalla on lähdey tekemään selvitystä tietosuojaan toteutumisesta hankintaprosessissa ja työ tulee jatkuamaan myös vuonna 2023. Henkilöstön tietosuojakoulutusten sekä digiABC-koulutuksen suorittamisen seurantaan ja dokumentointiin tulee kiinnittää huomioita. Rekisteriselosteiden määrä on kaupunkiympäristön toimialalla suuri ja niiden uudistaminen vaatii edelleen työtä. Tähän tulisi varata resursseja jatkossa enemmän. Vaikutustenarviointiprosessin jalkauttaminen on edennyt odotetusti, mutta vaatii edelleen panostusta johtuen henkilöstön vaihtuvuudesta.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Parannettavaa on edelleen uusien (vakinaisten) työntekijöiden tietosuojatentin suorittamisen varmistamisessa. (Lisäksi myös määräaikaisen henkilöstön tietosuoja-koulutuksen varmistamisessa.)

(Kehitystarpeeseen vaikutustenarviointien tekemiseen tarvittaessa on vastattu koulutuksissa, asiasta tiedotamalla ja yhdessä vaikutustenarviointeja tekemällä.) Vaikutustenarviointeihin on panostettu erityisesti digitaalisia palveluja kehitettäessä.

Toimialan tietosuojan vastuuhenkilön prosenttiosuus työajasta (40 %) ei ole riittävä työtehtävien määrän lisääntyessä. Osuutta tulee kasvattaa.

Palvelukeskusliikelaitos

Tehty panostus tietosuojatyöhön on ollut selkeästi kannattavaa. Sen jatkuvuus samalla tasolla tulee varmistaa myös jatkossa.

Palvelukeskukselle oleellista on saada nykyaikainen suojattu dokumentinhallintajärjestelmä, joka on nyt menossa kaupunkiyhteiseen kilpailutukseen.

Suurta huolta Palken tietoturvasuoritusryhmässä herättää pilvipalvelujen, kuten M365:n käytön yleistyminen.

Kaupunkiyhteisten sovellusten hankinnoissa ei ole panostettu turvallisiin työvälineisiin henkilötiedon käsittelyä varten. Toiminnallisuudeltaan helppo ja käytettävä suojattu sähköposti on hyvä esimerkki tarpeesta, jota ei ole vielä pystytty täyttämään.

Taloushallintopalveluliikelaitos

Kehittämistarpeita ja -kohteita ovat uusien työntekijöiden perehdytys ja jatkuva osaamisen varmistaminen, tietojärjestelmien lokitietojen saatavuus ja käytettävyys johtuen suurista määristä, tietojärjestelmien lokitietojen saatavuus tarpeen ilmettyä tulisi olla helpompaa, ja lisäksi uusissa sovelluksissa ja järjestelmissä tulisi huomioida tietosuojan kannalta vaadittavat parannukset. Henkilöstön tietosuoja- ja tietoturvaosaamista lisätään digiABC-verkkokurssilla, jonka suorittaminen on Talpan henkilöstön tavoite.

Rakentamispalveluliikelaitos

Starassa huomioidaan tietosuoja ja -turva osana liikelaitoksen prosesseja kaupunkiyhteisten linjausten ja ohjeiden mukaisesti. Tarvittaessa seurataan tietosuojatenttiin osallistumista uusien työntekijöiden osalta ja työtehtävien muuttuessa.

Työterveysliikelaitos

Vuoden 2023 aikana Työterveys panostaa kilpailutuksen onnistumiseen ja potilastietojen turvalliseen siirtymiseen uudelle toimijalle.

Tietoturva- ja tietosuoja koulutukset toteutetaan tehdyn suunnitelman mukaisesti ja osallistumisen valvontaa tehostetaan.

Pelastuslaitos

Pelastustoimen kumppanuusverkoston yhteistyötömmän yhteydessä on jatkettu yhdenmukaisten toimintamallien kehittämistä muun muassa ohjesuositusten laadinnalla.

Tarkastusvirasto

Huomioidaan tietosuoja ja tietoturva osana viraston prosesseja kaupunkiyhteisten linjausten ja ohjeiden mukaisesti. Kannustetaan henkilöstöä osallistumaan jatkossakin tietosujakoulutuksiin ja ylläpitämään tietosuojaosaamista.

15.3. Onnistumiset

Kaupunginkanslia

Kaupungin panostaminen digitaalisten palveluiden hyödyntämiseen digitalisaatio-ohjelman tavoitteiden mukaisesti jatkui vuoden 2022 aikana. Uuden, tunnistautumismisratkaisun ja henkilö- ja yhteystietojen säilytyspaikan, Helsinki-profilin käyttöönotto lisää kaupungin palveluisa tietosuoja ja tietoturvaa. Helsinki profilia käyttävät järjestelmät voivat ottaa käyttöön vahvan tunnistautumisen, mikä mahdollistaa tietosuoja-vaatimusten mukaisia uusia toimintoja sekä mahdollistaa erityisiä henkilötieto- ja sisältävien tietojen käytön.

DigiABC -verkkovalmennus lisää henkilöstön tietosuoja-osaamista.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Erityisesti tietojärjestelmiin liittyvien tietosuoja-vaatimusten olemassaolo on alettu tiedostaa toimialalla laajemmin ja ottaa huomioon joissain projekteissa jo aiemmassa vaiheessa. Hankintoihin osallistuvan henkilöstön kokemuksen lisääntymisen mahdollistaneen tietosuoja-vaatimusten paremman ja aikaisemman huomioimisen tulevina vuosina.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Tietosuojatyössä Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla onnistumiseksi voidaan kirjata se, että tietosuojan vaatimukset otetaan huomioon toimialan kaikessa toiminnassa läpäisyperiaatteella. Henkilötietojen käsittelyssä tietosuojavaatimukset otetaan entistä paremmin huomioon niin hallinnossa, ydintoiminnoissa kuin ict-hankinnoissa ja kehittämisessä.

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimialalla on lisätty yhteistyötä ict-hankintojen kanssa. Onnistumisena voidaan pitää kahden laajan vaikutustentarvioinnin läpivientä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Toimialalla aloitti uusi tietoturvapääällikkö 1.3.2022. Häntä edeltävä tietoturvapääällikkö päätti työnsä 30.9.2021. Tietoturvapääällikkö on aloittanut työssään hyvin ja yhteistyö digitaalisten palvelujen vaikutustentarvioinneissa ja käyttöönotossa tietosuojan vastuuhenkilön kanssa on ollut erittäin toimivaa.

Palvelukeskusliikelaitos

Järjestelmäkilpailutuksissa on tietosuojalla suuri merkitys ja se on Palvelukeskuksessa saatu hyvin hankintojen ja toimintojen yhteistyöhön mukaan. Tietosuojaosaaminen on täten parantunut huomattavasti myös suunnittelu- ja hankintavaiheessa.

Taloushallintopalveluliikelaitos

Tietoturvaloukkauksia on tapahtunut vähän. Henkilöstö on pääosin suorittanut DigiABC:n.

Rakentamispalveluliikelaitos

Tietosuoja koskeva prosessi hankintojen yhteydessä on sujuvoitunut Staran eri osastoilla.

Työterveysliikelaitos

Vakavia tietoturvaloukkauksia ei ole tapahtunut ja tapahtuneet loukkaukset on saatu selvitettyä määräaikojen puitteissa.

Pelastuslaitos

Tietosuoja- ja tietoturvatyö on saatu vakiinnutettua kaikkien toimintojen osaksi. Myös tietoisuus tietosuojan ja tietoturvan tärkeydestä on edelleen parantunut. Toistuvat TAISTO-tietosuojaharjoitukset saatu vakiinnutettua osaksi laitoksen toimintaa.

Tarkastusvirasto

Toimialalla järjestettiin vuonna 2022 tietoiskut tietosuojasta ja tietoturvasta koko henkilöstölle.

Helsinki

Julkaisija:

Helsingin kaupunki
kaupunginkanslia

Työryhmä:

Tietosuojatyöryhmä

Lisätietoja:

hel.fi/tietosuoja
tietosuoja@hel.fi